

SATELLITE NEWS
PAPER MAGAZINES
REPORTS THIRD
DEGREE DOCU-
MENTS LEGISLA-
TION QUESTIONS
LAWS PUBLICA-
TION FREEDOM
ANSWERS PRESS
INTERVIEWS
MEDIA EFFI-
CIENCY HONESTY
ACCESS BOOKS
TRANSLATION
TRUTH POINT OF
VIEWS INFORMATION
COMMUNICA-
TION CONSTITU-
TION TELEVI-
SION BROADCAST
RADIO SATELLITE
NEWS PAPER
MAGAZINES RE-
PORTS THIRD
DEGREE DOCU-
MENTS LEGISLA-
TION QUESTIONS
LAWS PUBLICA-
TION FREEDOM
ANSWERS PRESS
INTERVIEWS
MEDIA EFFI-

Friedrich-Ebert-Stift
Kupreška 20
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 (0)33 722-0
E-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)
Kupreška 20
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 (0)33 722-010
E-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

ISBN 978-9958-884-08-5

Stampa: Amos Graf d

 Dialogue
South-East Europe

Štampa: Amos Graf d.o.o. Sarajevo

BALKANSKI MEDIJSKI BAROMETAR

Prva domaća analiza medijskog okruženja u Bosni i Hercegovini

BOSNA I HERCEGOVINA 2011.

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Izdavač: Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)
Kupreška 20
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 (0)33 722-010
E-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
© Friedrich-Ebert-Stiftung

Uredila: Nataša Tešanović
Odgovoran: Dr. Paul Pasch
Izvjestiteljica: Duška Jurišić
Prijevod: Elma Dizdar
Korektura: Zinaida Lakić
Gwen Jones
DTP: Filip Andronik

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

316.774:342.727](497.6)(082)

BALKANSKI medijski barometar : Bosna i
Hercegovina 2011 / uredila Nataša Tešanović. -
Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2012. - 70
str. : ilustr. ; 21 cm

Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-884-08-5
1. Tešanović, Nataša
COBISS.BH-ID 19307270

Stavovi, mišljenja i zaključci izraženi u ovoj publikaciji ne moraju nužno
odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung.
Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u
ovoј publikaciji.

BALKANSKI MEDIJSKI BAROMETAR
BOSNA I HERCEGOVINA 2011

Uredila Nataša Tešanović

Sarajevo, 2012.

SADRŽAJ

Uvod	4
-------------	----------

Sažetak	6
----------------	----------

SEKTOR 1:	11
------------------	-----------

Sloboda izražavanja, skupa sa slobodom medija, efektivno je zaštićena i promovisana

SEKTOR 2:	25
------------------	-----------

Medijsko okruženje, koje uključuje i nove medije, karakterišu raznovrsnost, nezavisnost i održivost

SEKTOR 3:	37
------------------	-----------

Regulisanje radio-televizije je transparentno i nezavisno; državna radio-televizija transformisana je u istinsku javnu radio-televiziju

SEKTOR 4:	51
------------------	-----------

Mediji ispoljavaju visok nivo profesionalnih standarda

Dešavanja u toku proteklih nekoliko godina	62
---	-----------

Pogled u budućnost	64
---------------------------	-----------

Panelisti	66
------------------	-----------

Uvod

Medijski barometri, program koji je koncipiran u Fondaciji Friedrich-Ebert (FES), sredstva su samoprocjene za mjerjenje statusa slobode izražavanja i medija u nacionalnom kontekstu. Takva procjenjivanja su provedena u mnogim zemljama Afrike od 2004. te u Aziji počevši od 2009. godine.

U septembru 2011. godine započet je Balkanski medijski barometar (BMB) u Bosni i Hercegovini, kao pilot-projekt za područje jugoistočne Evrope, ali i za ostatak kontinenta. Skupina stručnjaka iz BiH u panelu je diskutovala i uskladila listu od 44 pokazatelja – indikatora, na temelju standardnih uputa evropskih dokumenata, većinom sačinjenih u Savjetu Evrope. Ovaj pristup radu, utemeljen na domaćim principima, ima za cilj davanje većeg značaja vrijednosnim ocjenama, kao i omogućavanje grupacijama građanskog društva te medijskim aktivistima u mnogim zemljama da svoje nalaze vrednuju i mjere direktno prema deklaracijama i dokumentima koje su usvojile i prihvatile njihove vlade.

Grupa stručnjaka uglavnom se sastoji od pet do šest članova koji dolaze iz medija i jednakog broja članova koji dolaze iz civilnog društva. Time se osigurava da ocjenjivanje ne bude prepušteno samo osobama iz medija, koje bi mogle imati izraženu subjektivnu perspektivu, nego da se istaknu pogledi i iskustva drugih informisanih građana iz organizacija kao što su univerziteti, sindikati, ili grupe za ženska prava. Pritom se pažljivo vodilo računa o tome da se, u najvećoj mogućoj mjeri, izabere skupina stručnjaka u kojoj će biti dovoljno zastupljene i urbane i ruralne zajednice, kao i etničke, religijske te polne raznolikosti u populaciji ove zemlje.

Na kraju diskusije učesnici su, tajnim glasanjem, ocjenjivali svaki od pokazatelja ocjenama na skali od jedan do pet. Ako zemlja, prema njihovom mišljenju, ne zadovoljava određeni pokazatelj, ocjena će biti minimalna, jedan. Ako zadovoljava sve aspekte, ocjena će biti maksimalna, pet. Ostale ocjene, koje označavaju djelimično zadovoljavanje uslova pokazatelja, kreću se između njih kao što je prikazano na narednoj skali:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prema konceptu BMB-a planirano je da se ovakve panel-diskusije ponove svake dvije do tri godine, kao što je to urađeno u drugim dijelovima svijeta, kako bi se mogao pratiti razvoj događaja tokom vremena.

Barometar nije predviđen da bude samo puka vježba u prikupljanju podataka, nego da bude i instrument lobiranja s ciljem promovisanja debate o političkim i socijalnim reformama. Na kraju dvodnevne sesije učesnici identifikuju pozitivna i negativna kretanja i tendencije u nedavnoj prošlosti i formulišu preporuke za razvoj medija u narednim godinama. Balkanski medijski barometar nije sam sebi cilj – neće se baviti samo sakupljanjem i predstavljanjem korisnih informacija, nego može poslužiti i kao vrlo praktičan alat u dodatnim naporima i kampanjama za medijske reforme.

FES samo podržava ovaj proces, tako da ocjenjivanje u ovom izvještaju nije nužno i odraz stavova Fondacije.

Tanja Topić
Koordinatorica Balkanskog medijskog barometra

Friedrich-Ebert-Stiftung
Kancelarija u Banjoj Luci, Bosna i Hercegovina

Sažetak

Bosna i Hercegovina (BiH) duboko je podijeljena zemlja čije stanovništvo još uvijek nosi ožiljke od rata koji je trajao od 1992. do 1995. godine, poslije raspada bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Rat u Bosni i Hercegovini završen je Dejtonskim mirovnim sporazumom, potpisanim u decembru 1995. godine, koji je uspostavio složene aranžmane u raspodjeli vlasti.

Zemlja od 3, 84 miliona ljudi domovina je tri etničke grupe: Bošnjaka (muslimana) [48 posto], Srba (pravoslavaca) [37, 1 posto] i Hrvata (katolika) [14, 3 posto], nazvanih "konstitutivnim narodima" (preamble Ustava), te ostalih naroda i građana. Bosna i Hercegovina podijeljena je na dva entiteta: Federaciju Bosne i Hercegovine (FBiH), pod administrativnom upravom Hrvata i Bošnjaka, koja pokriva oko 51 posto teritorije, i Republiku Srpsku, pod administrativnom upravom Srba, koja pokriva oko 49 posto zemlje, te Distrikt Brčko. Svaki entitet ima vlastite strukture vlasti s parlamentima i izvršnim tijelima. Centralna država, koja ima vrlo ograničena ovlašćenja, parlamentarna je republika sa zakonodavstvom i tročlanim Predsjedništvom, u kojem je svaki član iz jednog od konstitutivnih naroda.

Drugi centar moći je Kancelarija visokog predstavnika za BiH (OHR), koja predstavlja međunarodnu zajednicu i zadužena je za primjenu Dejtonskog mirovnog sporazuma. OHR ima ovlašćenja da nametne zakone i interveniše u bilo kojoj sferi političkog i ekonomskog života zemlje.

Političke, socijalne i psihološke podjele u zemlji u velikoj mjeri utiču na status slobode izražavanja, kao i na strukturu i djelovanje medija.

Na papiru, Bosna i Hercegovina djeluje kao primjer zalaganja za poštovanje osnovnih ljudskih prava. Ustav ove zemlje je među nekoliko u svijetu koji dopušta direktnu domaću primjenu međunarodnih pravnih instrumenata. Tako Evropska konvencija o ljudskim pravima, s članom 10, koji se odnosi na slobodu izražavanja, zapravo, predstavlja sastavni dio osnovnog zakona ove zemlje. U skladu s ovim odredbama, Bosna i Hercegovina je prva zemlja u jugoistočnoj Evropi koja je dekriminalizovala klevetu. Povjerljivi izvori podataka su zaštićeni i novinari ih ne smiju otkriti. Pristup javnim informacijama obezbjeden je zakonom.

Imati samo relativno dobre zakone ipak nije dovoljno. Socijalna i politička klima takođe trebaju biti povoljne da bi se oni poštivali, a moraju postojati i mehanizmi koji će da osiguraju njihovu primjenu. Takvi uslovi i mehanizmi u znatnoj mjeri nedostaju.

Kada je riječ o kleveti, treba reći da se u praksi i dalje ne može u potpunosti otkloniti bojazan od političkog uticaja pojedinih stranaka na same sudije, uslijed kojih dolazi do negativnih presuda po medije, koje nerijetko uključuju odštetne zahtijeve u iznosima koji mogu ugroziti opstanak samih medija.

Što se tiče Zakona o pristupu informacijama, on se primjenjuje, ali na prilično restriktivan način, dakle ne u potpunosti.

Briga o tome kako se nositi s dnevnim životnim potrebama, strah od gubljenja privilegija, nedostatak duha zajedništva, kako među običnim stanovništvom, tako i među takozvanom intelektualnom elitom, stalno je prisutan. Mnogi ljudi se boje da govore ono što zaista misle. Društvena podijeljenost doprinosi atmosferi straha i mržnje, a političari često koriste medije za manipulaciju javnim prostorom. Nema cenzure u formalnom smislu, ali je pritisak vladajućih elita na medije, posebno na javne emitera, stalno prisutan.

Iako ljudi imaju pristup širokom spektru informacija, naročito zahvaljujući radiotelevizijskom emitovanju i internetu, ova raznolikost je prije tehnička nego stvarna. Ljudi pokušavaju doći do važne informacije uglavnom s onih medija s kojima dijele istu etničku pripadnost i politička uvjerenja, to jest “gledaju ‘svoje’ TV kanale”. To je zato što je veliki broj medija još uvjek etnički podijeljen, i mnogi izvještaji o istoj temi ili istom događaju prenose se kako nekome odgovara, ponekad s potpuno drugaćjom perspektivom. Neprihvatljivo veliki broj medija direktno služi određenim političkim snagama.

Ovo se naročito odnosi na javne RTV servise. Složena struktura javnih emitera i njihov pravni okvir rada u Bosni i Hercegovini odraz je složenosti državne strukture. Nakon deceniju duge opstrukcije od strane političara, koji su željeli zadržati kontrolu nad nekadašnjim emiterima u državnom vlasništvu, Kancelarija visokog predstavnika nametnula je propis kojim su uspostavljeni Radio-televizija Bosne i Hercegovine (BHRT), kao javni emiter za cijelu zemlju, i dva entitetska emitera koji će izvještavati za Federaciju BiH odnosno Republiku Srpsku. Kao četvrti stub i krovna organizacija zakonom je predviđena Korporacija javnih RTV servisa, koja nikad nije uspostavljena. Entitetske javne servise kontrolišu političke elite. Vlasti u Republici Srpskoj koriste razne mehanizme da potisnu javni RTV servis u “tribinu jednoumlja”. Svim izdvojenim glasovima, ljudima koji se ne slažu sa stranačkom politikom, nije samo onemogućen pristup programima, nego su ponekad izloženi nekoj vrsti “javnog linča”. Vodeća politička stranka u Federaciji BiH takođe jasno namjerava da stavi pod potpunu kontrolu javni servis tog entiteta. Jedino RTVBiH, koja pokriva cijelu zemlju, nudi donekle izbalansirane informacije i pokušava da pomiri sve tri političke strane tako što ističe zajedničke imenitelje. Treba reći i to da neki komercijalni servisi nude veći stepen izbalansiranosti u svojim vijestima i informativnim emisijama.

Javni RTV servisi generalno pate od nedostatka profesionalizma, od političkog uplitanja u uređivačke odluke, kao i od nedostatka društvene svijesti o specifičnoj ulozi koju trebaju imati javni emiteri. Ponuda javnih servisa malo se razlikuje od one njihovih komercijalnih suparnika. Nema adekvatnog sistema kontrole izlaznih podataka javnih servisa. Ovo bi mogla biti jedna od odgovornosti Regulatorne agencije za komunikacije (RAK). Ipak, nezavisnost agencije je upitna, kao i njena djelotvornost. Njen generalni direktor već godinama radi u tzv. tehničkom mandatu, jer njegovo imenovanje nije odobrio Savjet ministara BiH.

Međutim, RAK je ipak dao svoj nemjerljiv doprinos pri uspostavi reda u emitovanju u Bosni i Hercegovini.

Štampani mediji formirali su sistem samoregulacije u svom sektoru uspostavljanjem Savjeta za štampu BiH i izradom zajedničkog kodeksa za profesionalne standarde. Svi urednici su potpisali taj kodeks, tako da ga se svi štampani mediji Bosne i Hercegovine trebaju pridržavati. Žalbena komisija, čije članove čine urednici, novinari, tužnici, sudije i akademici, bavi se pritužbama javnosti. Građani se svakodnevno obraćaju komisiji, a svake godine se donose odluke u 150 do 160 predmeta. Većina medija odgovara na istražne upite Savjeta za štampu koji se temelje na takvim pritužbama, i onda objave ispravke ili demantije, te odluke Žalbene komisije. Savjet za štampu takođe nudi programe obuke za pripadnike pravosuđa o primjeni Zakona o klevetu. Naime, sudovi sada pokušavaju da postignu nagodbu među stranama, onako kako je predviđeno zakonom, i onda upućuju takve slučajeve Savjetu za štampu, objašnjavajući da je kurs samoregulacije bolji od parničenja. Savjet je nedavno odlučio da prilagodi, proširi i unaprijedi primjenu pravila novinarskog kodeksa radi uključivanja novih medija, posebno informativnih internetskih portala. Sistem samoregulacije odnosi se samo na one medije koji se slažu s njim. Vlasnici web portala su isprva bili veoma nepovjerljivi, ali sada sve više njih prihvata da se ponaša prema kodeksu.

I pored svih ovih napora smatra se kako su novinarski standardi na prilično niskom nivou. Nedavno je došlo i do ponovnog korišćenja govora mržnje i jezika nasilja u nekim medijima. Cijeli niz važnih tema ostaje medijski nepokriven. Senzacionalističko i izvještavanje o skandalima veoma je popularno, što privlači oglašivače i potiče rast gledanosti, što vodi ka boljim poslovnim rezultatima. Ovo ostavlja malo prostora za ozbiljne teme. Dublja analiza događaja i tema izostaje jer su novinari preopterećeni i nemaju dovoljno znanja. Postoji određeni stepen istraživačkog novinarstva, ali se općenito premalo pažnje i sredstava posvećuje ovakvim tekstovima i prilozima. Ipak, ima nekih primjera dobrih istraživačkih priča, pogotovo o korupciji. Zbog toga je povećan broj građana koji se obraćaju medijima s informacijama o navodnim djelima korupcije. Autocenzura međutim ostaje glavni problem, i u širokoj je primjeni. Mnogi novinari su prilično oprezni

kada pišu o vladajućim strankama ili o političkoj eliti. Autocenzura je naročito prisutna u privatnim medijima, gdje se mora voditi računa i o interesima vlasnika i oglašivača. Novinari žele da sačuvaju svoju “glavu, posao i veze”.

Samo nekoliko nevladinih organizacija, kao što je Savjet za štampu, zainteresovano je i aktivno u lobiranju s ciljem poboljšanja stanja medija u zemlji. Među novinarima i medijskim djelatnicima vlada zabrinjavajući nedostatak solidarnosti. Iako su većina njih članovi jedne od šest profesionalnih asocijacija, mnoge od tih grupacija postoje samo na papiru. Dok su novinari u javnim servisima organizovani kroz sindikate, oni iz privatnog medijskog sektora ne ulaze u sindikate jer se plaše da bi ih to moglo koštati radnih mesta.

Nezavisno od svih ovih negativnih trendova, panel-diskusija stručnjaka je postigla konsenzus u tvrdnji da “mediji predstavljaju bolji dio našeg društva”.

Izvještaj predstavlja mišljenje većine panelista, ali u izvjesnim pitanjima ne odražava nužno i pojedinačna mišljenja svih učesnika panel-diskusije.

ISION	BROADCAST RADIO	BROADCAST RADIO	BROAD-
AST RADIO	SATELLITE NEWS	SATELLITE NEWS	SATELL
ITE NEWS	PAPER MAGAZINES	PAPER MAGAZINES	PAPER
MAGAZINES	REPORTS THIRD	REPORTS THIRD	REPORT
S THIRD	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE DOCU-	DEGREE
DOCU-	LEGISLATION	MENTS LEGISLA-	LEGISL
LEGISLA-	QUESTIONS LAWS	TION QUESTIONS	QUESTI
QUESTIONS	PUBLICATION	LAWS PUBLICA-	PUBLIC
PUBLICA-	FREEDOM ANSWERS	TION FREEDOM	FREEDO
FREEDOM	PRESS INTERVIEWS	ANSWERS PRESS	PRESS
RS PRESS	MEDIA EFFICIENCY	INTERVIEWS	MEDIA
HONESTY ACCESS	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA

SEKTOR 1:

Sloboda izražavanja, skupa sa slobodom medija, efektivno je zaštićena i promovisana

ONES RE-	PUBLICATION	DEGREE DOCU-	QUESTI
THIRD	FREEDOM ANSWERS	MENTS LEGISLA-	PUBLIC
DOCU-	PRESS INTERVIEWS	TION QUESTIONS	FREEDO
LEGISLA-	MEDIA EFFICIENCY	LAWS PUBLICA-	PRESS
QUESTIONS	HONESTY ACCESS	TION FREEDOM	MEDIA
PUBLICA-	BOOKS TRANSLA-	ANSWERS PRESS	HONEST
FREEDOM	TION TRUTH POINT	INTERVIEWS	BOOKS
RS PRESS	OF VIEWS INFOR-	MEDIA EFFI-	TION T
VIEWS	MATION COMMUNI-	CENCY HONESTY	OF VIE
EFFI-	CATION CONSTITU-	ACCESS BOOKS	MATION
HONESTY	TION TELEVISION	TRANSLATION	CATION
BOOKS	BROADCAST RADIO	TRUTH POINT OF	TION T
LATION	SATELLITE NEWS	VIEWS INFORMA-	BROADC
POINT OF	PAPER MAGAZINES	TION COMMUNICA-	SATELL
INFORMA-	REPORTS THIRD	TION CONSTITU-	PAPER
COMMUNICA-	DEGREE DOCUMENTS	TION TELEVI-	REPORT
CONSTITU-	LEGISLATION	SION BROADCAST	DEGREE
TELEVI-	QUESTIONS LAWS	RADIO SATELLITE	LEGISL
BROADCAST	PUBLICATION	NEWS PAPER	QUESTI
SATELLITE	FREEDOM ANSWERS	MAGAZINES RE-	PUBLIC
PAPER	PRESS INTERVIEWS	PORTS THIRD	FREEDO
ENES RE-	MEDIA EFFICIENCY	DEGREE DOCU-	PRESS
THIRD			MEDIA

Sloboda izražavanja, skupa sa slobodom medija, efektivno je zaštićena i promovisana

1.1. Sloboda izražavanja, uključujući i slobodu medija, zajamčena je ustavom i podržana drugim zakonima.

Ustav Bosne i Hercegovine, koji je sastavni dio Mirovnog sporazuma za Bosnu i Hercegovinu, poznatog i pod nazivom Dejtonski sporazum, potписанog 14. decembra 1995. godine u Parizu, Francuska, reguliše pitanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve osobe na području Bosne i Hercegovine.

Na "slobodu izražavanja" odnosi se tačka (h) stava 3 člana II. Važna sveobuhvatna odredba vezana za ovo i druga osnovna prava sadržana je u stavu 2 člana II:

"Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima", navodi se u članu 2 stav 2 Ustava Bosne i Hercegovine.¹

Ova odredba čini Ustav BiH jednim od rijetkih u svijetu koji omogućava direktnu domaću primjenu međunarodnih pravnih instrumenata bez potrebe za prethodnim procedurama usvajanja odnosno ratifikacije. Tako član 10 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava iz 1950. godine zapravo čini sastavni dio osnovnog zakona zemlje i propisuje:

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i saopštavanja informacija i ideja bez uplitanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.
2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvata dužnosti i odgovornosti, ono može biti podložno formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom

---

1 Ustav Bosne i Hercegovine, 1995.

društvu neophodni u interesu državne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprečavanja odavanja povjerljivih informacija, ili radi održavanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.²

U Ustavu Bosne i Hercegovine, u članu 2 (3), koji nosi naziv Katalog prava, kao jedno od temeljnih ljudskih prava posebno se navodi pravo na slobodu izražavanja.

U skladu s ovim odredbama, Bosna i Hercegovina bila je prva zemlja u regionu jugoistočne Evrope koja je dekriminalizovala klevetu (vidi pokazatelj 1.3). Povjerljivi izvori informacija zaštićeni su i novinari ih ne smiju otkriti. Novinar i druga fizička osoba koja je redovno ili profesionalno uključena u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili saopštavanja informacija javnosti, koja je dobila informaciju iz povjerljivog izvora, ima pravo da ne otkrije identitet tog izvora (vidi pokazatelj 1.7).³ Pristup javnim informacijama zajamčen je zakonom. Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri, u skladu s javnim interesom, a javni organi imaju obavezu saopštiti te informacije (vidi pokazatelj 1.8).⁴

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

5

2 Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava, 1950.

3 Zakon o zaštiti od klevete Federacije BiH i Zakon o zaštiti od klevete Republike Srpske, 2003. i 2001, www.vzs.ba.

4 Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, Federaciji BiH i Republici Srpskoj, 2000, 2001, 2001, http://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=212:zakon-o-slobodi-pristupa-informacijama-u-bosni-i-hercegovini&catid=9:novinarski-zakoni&Itemid=12.

1.2. Pravo na slobodu izražavanja se praktikuje i građani, zajedno s novinarima, ostvaruju svoja prava bez straha.

Bosna i Hercegovina je domovina tri etničke grupe: Bošnjaka (48 posto), Srba (37, 1) i Hrvata (14, 3), koje Ustav u svojoj preambuli naziva "konstitutivnim narodima", te ostalih naroda i građana. Nakon rata koji je trajao od 1992. do 1995. godine nije izvršen popis stanovništva. Prema popisu iz 1991. godine (posljednji popis koji je proveden) u Bosni i Hercegovini je živjelo 4,3 miliona ljudi, od kojih 44 posto Bošnjaka, 31 posto Srba, 17 posto Hrvata te 8 posto ostalih. Procjenjuje se da je tokom posljednjeg rata ubijeno između 100 i 250 hiljada ljudi, te da je polovina stanovništva napustila prijeratno prebivalište. Ove grupe su se tokom četiri godine, do decembra 1995. godine, borile jedna protiv druge, a ožiljci ostali iz rata još uvijek se vide širom zemlje.

Šta je sve "istina" a šta "fer" različito se tumači u svakoj grupaciji posebno. Društvo je izgrađeno na "jednodimenzionalnim mišljenjima". Formalno posmatrano, u Bosni i Hercegovini postoji demokratski ambijent. Iako formalno postoje demokratski procesi, u praksi vlada ono što panelisti nazivaju "demokraturom", demokratijom koja postoji samo u nazivu. Stvarnost se u značajnoj mjeri razlikuje od onoga što je zacrtano u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine.

Pritisci političkih stranaka i političara na sudove predstavljaju veliki problem. Ipak, vlast u Bosni i Hercegovini ima toliko mnogo vlastitih problema da nema kada "uredovati" na medijskoj sceni. Onog trenutka kada se političko stanje stabilizuje vidjet će se nedemokratski karakter vlasti u smislu njihovog odnosa prema medijima. U Republici Srpskoj otvorena je kontrola koju vlast provodi nad javnim emitерom i pojedinim privatnim medijima. U Federaciji BiH postoji jasna namjera vlasti da pod svoju kontrolu stavi entitetski javni emiter, ali i najtiražnije privatne novine.

Cenzura formalno ne postoji, niti postoji izravno uplitanje vladajućih elita, ali je pritisak vladajućih elita na medije, posebno na javne emitere, stalno prisutan. To je jedan od razloga za postojanje autocenzure, kojoj značajno doprinose vlasnici, direktori i urednici medijskih kuća. Postoje "tri različite političke pripovijesti" i morate se uklopiti u pripovijest grupe kojoj pripadate: "... i kada ne zovu telefonom, to znači da reprodukujete pogled na svijet koji njima odgovara". Sve što jedna grupa kaže u vlastitom okruženju i što se smatra demokratskim izrazom slobode govora u drugim grupama može biti ili će biti protumačeno kao neprijateljski govor. U tom pogledu panelisti smatraju da je situacija zabrinjavajuća. Osim toga, postoje napadi novinara jedne medijske kuće protiv novinara druge, i to se nažalost ne smatra neprijateljskim, već poželjnim. U stalnim "ratovima" političkih, duhovnih i ekonomskih elita mediji

se često koriste samo kao instrument, a novinari kao društveno-politički ratnici. O političkom izvještavanju ne može se govoriti u kategorijama podijeljenosti bh. prostora ustavnim uređenjem. Ugrožavanje slobode izražavanja postoji kao problem nezavisno od teritorijalne uređenosti Bosne i Hercegovine. Građanska svijest o demokratiji, u skladu s kojom građanin mora biti u centru, izostaje. Poseban problem predstavlja podijeljena javnost, međutim unutar svake etničke javnosti postoje i unutrašnji politički sukobi. Takođe je ocijenjeno da je Bosna i Hercegovina zemlja zarobljenoguma, u kojoj stoga mediji moraju odigrati ulogu graditelja nove političke kulture kako bi se stvorilo društvo slobodnih ljudi. Samo mali broj medijskih kuća u praksi primjenjuje uredničku autonomiju, pokušava se držati izvan etničke podjele i "uzdržava se od trijumfa nad nedostacima drugih". Urednička autonomija u Bosni i Hercegovini donekle podsjeća na priču o Don Kihotu i ima svoju cijenu. Novinari, ali i građani općenito, mogu da primjenjuju pravo na slobodu govora ukoliko su spremni da se odreknu vlastite karijere ili društvenog statusa. Malo je njih spremno da preuzme ovaj rizik, budući da postoji veliki strah za vlastitu egzistenciju uslijed siromaštva, visoke stope nezaposlenosti i "neznanja". U pojedinim slučajevima i dalje postoji ugrožavanje života i zdravlja novinara, o čemu svjedoči primjer nekadašnjeg ombudsmena za zaštitu ljudskih prava koji prijeti novinaru "metkom u čelo". Međutim, i mediji moraju da preuzmu dio odgovornosti.

Može se reći da se vlasti u Bosni i Hercegovini trenutno ne upliću direktno u rad medija.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,1

1.3. Nema zakona koji ograničavaju slobodu izražavanja, kao što su pretjerane službene tajne, zakoni o klevetu ili zakoni koji se neracionalno miješaju u odgovornosti medija.

Bosna i Hercegovina je prva zemlja jugoistočne Evrope koja je dekriminalizovala klevetu. Između 2001. i 2003. godine u entitetima su usvojeni zakoni koji štite novinare i medije od mogućnosti krivičnog gonjenja i izricanja zatvorske kazne za klevetu.

Cilj Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH, naprimjer, jest da stvori ravnotežu između štete nanesene navodno povrijeđenoj osobi i moguće štete u smislu ugrožavanja medijskih sloboda.

U članu 8 Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH, čije su formulacije slične onima u zakonu Republike Srpske, navodi se:

Oštećeni je dužan da preduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanoj izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja.⁵

Ukoliko slučaj dospije pred sud, sud će “ispitati mogućnost mirenja stranaka” (član 11).

Ukoliko sud mora da odredi kompenzaciju za bilo kakvu nanesenu štetu, član 10 nalaže da “se ona određuje isključivo radi nadoknade štete” (član 10), odnosno kompenzacija nije zamišljena kao oblik kažnjavanja. Isti član u daljem tekstu navodi da je u određivanju iznosa odštete sud obavezan da razmotri “da li bi iznos dodijeljene štete mogao da dovede do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika”.

Ovi zakoni su „kopirani“ od Švedske i Holandije, „ali to ne znači da su ti zakoni dobri“, kazao je jedan od panelista. Imaju manjkavosti, na čijem je rješavanju potrebno raditi. Panelisti su izrazili zabrinutost zbog činjenice da su u istoriji postojali diktatorski režimi koji su imali savršene pravne akte, ali ih nisu poštovali. Zato nije dovoljno samo imati relativno dobre zakone; moraju postojati i mehanizmi za njihovu primjenu. Postoji strah da je još uvijek moguće da sudije budu pod uticajem određenih političkih stranaka i da donesu odluke sa odštetama koje mogu nanijeti štetu novinarima.

⁵ Zakon o zaštiti od klevete Federacije BiH, 2003, http://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=209:zakon-o-zastiti-od-klevete-fbih&catid=9:novinarski-zakoni&Itemid=12.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

4,8

1.4. Vlada čini svaki napor da poštuje regionalne i međunarodne instrumente o slobodi izražavanja i medija.

Iako Ustav nalaže vlastima da provode međunarodne pravne instrumente o slobodi izražavanja i djeluju u skladu s njima, iz pokušaja vlasti u Republici Srpskoj i Federaciji BiH da stave pod svoju kontrolu javne emitere, a u nekim slučajevima i privatne medije, jasno je da to nije slučaj. Uz to, čini se da vlasti nisu svjesne Preporuka Savjeta Evrope u vezi s medijima.

U tom kontekstu jasno je da primjena međunarodnih pravnih instrumenata koji štite slobodu izražavanja nije zadovoljavajuća. Ne samo da vlast ne čini napore u poštovanju regionalnih i međunarodnih instrumenata nego i često vrši direktni pritisak na pravosudne organe.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

1,4

1.5. Štampane publikacije ne trebaju dobiti dozvolu za objavljivanje od državnih organa.

Za štampane publikacije u Bosni i Hercegovini nije potrebna dozvola državnih organa za objavljivanje.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

5

1.6. Započinjanje i primjena novinarske profesije po zakonu je neograničeno.

Ne postoje zakonska ograničenja za započinjanje i primjenu novinarske profesije.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

5

1.7. Povjerljivi izvori informacija zaštićeni su zakonom i/ili sudovima.

Povjerljivost izvora informacija u potpunosti je zaštićena u Bosni i Hercegovini.

U zakonima o zaštiti od klevete Federacije BiH i Republike Srpske navedeno je:

“Novinar i drugo fizičko lice koje je redovno ili profesionalno uključeno u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili saopštavanja informacija javnosti, koje je dobilo informaciju iz povjerljivog izvora, ima pravo da ne otkrije identitet tog izvora. Ovo pravo uključuje i pravo da ne otkrije bilo koji dokument ili činjenicu koji bi mogli razotkriti identitet izvora, a naročito usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu ovog zakona.

Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora ima i svako drugo fizičko lice koje učestvuje u postupku u smislu ovog zakona, a koje kao rezultat svog profesionalnog odnosa sa novinicom ili drugim licem sazna identitet povjerljivog izvora informacija.”⁶

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

5

⁶ Zakoni o zaštiti od klevete Federacije BiH i Republike Srpske, 2003. i 2001, www.vzs.ba.

1.8. Javne informacije su lako dostupne, zajamčene zakonom, svim građanima.

Na snazi su tri zakona koja se tiču slobode pristupa informacijama, jedan na državnom nivou i po jedan na entitetском nivou – u Republici Srpskoj i u Federaciji BiH. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji u članu 1 propisuje:

Ovim zakonom uređuje se pristup informacijama u posjedu javnih organa radi:

1. utvrđivanja da informacije pod kontrolom javnog organa predstavljaju značajno javno dobro i da javni pristup informacijama potiče veću transparentnost i odgovornost javnih organa, što je neophodno za demokratski proces;
2. utvrđivanja da svako fizičko ili pravno lice ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri, u skladu sa javnim interesom, te da javni organi imaju odgovarajuću obavezu da saopšte te informacije;
3. omogućavanja svakom fizičkom licu da zatraži izmjenu i stavi primjedbe na svoje lične informacije pod kontrolom javnog organa.⁷

Međutim, ovi zakoni, koji su prije svega namijenjeni građanima Bosne i Hercegovine, ne primjenjuju se, a kada se primjenjuju onda je to na prilično restriktivan način. Brojni su takođe i primjeri zloupotrebe zakona o slobodnom pristupu informacijama, odnosno njihovih odredbi u kojima se navodi da član 14 (4), naprimjer, propisuje da su javni organi dužni traženu informaciju dati u roku od 15 dana. Javni organi, međutim, najčešće čekaju posljednji dan ovog roka kako bi građanima pružili podatke. U praksi se takođe često događa da, uz korištenje posljednjeg dana roka od 15 dana, javni organ traženo obavještenje šalje poštom, a to samo još više usporava pristup informacijama, i ne prihvata slanje elektronskom poštom. U tom smislu bi zakonske akte o slobodi pristupa informacijama trebalo izmijeniti. Zakonom o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH nisu predviđene sankcije za uskracivanje informacija, dok u zakonu Republike Srpske nije predviđena sudska zaštita za one koji u skladu s ovim zakonom ostvare svoja prava. Obavještenja koja se daju na osnovu primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske ne smatraju se upravnim aktima, tako da nemaju snagu dokaza na sudu ako ih građani imaju namjeru koristiti kao sudske dokaz nekog od svojih prava. Istovremeno, nekim pravnim aktima u Republici Srpskoj ograničeno je pravo dostupnosti pojedinih informacija javnosti. Uopšteno govoreći,

⁷ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH, 2001, http://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=209:zakon-o-zastiti-od-klevete-fbih&ccatid=9:novinarski-zakoni&Itemid=12.

ukoliko se traži informacija koja neće štetiti javnom organu, građani u Bosni i Hercegovini mogu je dobiti praktično odmah. Ako je riječ o informacijama za koje taj organ procijeni da mu njihovo davanje može škoditi, odlučit će se da prekrši zakon pošto za to nema adekvatnih sankcija.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,5

1.9. Web stranice i blogovi ne moraju se registrovati kod državnih organa, niti od njih dobiti dozvolu.

Web portali trenutno nisu dužni da traže dozvolu za svoje pokretanje. No, nije isključeno da će jednom, kada se vlasti počnu baviti pitanjem novih medija, doći do novih ograničenja.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

5

1.10. Država ne teži da blokira ili filtrira internetski sadržaj, osim ako zakon ne nalaže ograničenja koja služe legitimnom interesu i potrebna su u demokratskom društvu.

Do sada nije bilo nikakvih pokušaja blokiranja ili filtriranja sadržaja na internetu zbog toga što vlasti u Bosni i Hercegovini još uvijek ne doživljavaju nove medije kao problem. U budućnosti, ukoliko bude imala mogućnosti i znanja, država bi mogla pokušati učiniti nešto u tom pogledu.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

5

1.11. Civilno društvo općenito i medijske lobističke grupe aktivno unapređuju medijske slobode.

U Bosni i Hercegovini postoji nekoliko novinarskih udruženja, kao što su Udruženje/Udruga BH novinari, Udruženje novinara Republike Srpske, Društvo novinara Bosne i Hercegovine te Udruga hrvatskih novinara u Bosni i Hercegovini. Međutim, većina ovih grupa postoji uglavnom samo na papiru.

Nekoliko stotina nevladinih organizacija aktivno je u zemlji, ali samo nekoliko njih – nevladine organizacije u pravom smislu te riječi, a ne “provladine” organizacije – pokazuju interes za pitanja medijskih sloboda. Parlament građana, Media centar i Media plan institut, kao i Savjet za štampu BiH, aktivno djeluju na unapređivanju medijskih sloboda.

One su, naprimjer, pokušale privući pažnju Evropske unije na potrebu reforme javnih RTV servisa u Bosni i Hercegovini. Međutim, od donošenja zakona na državnom nivou kojima su regulisana pitanja javnog RTV sistema i javnog servisa BiH u 2005. godini Evropska unija nije uradila ništa kako bi potakla započeti proces reforme.

Nevladine organizacije i mediji često jedni druge vide prije kao konkurenčiju u borbi za grantove donatorskih organizacija nego kao partnere.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

3,2

1.12. Medijski zakoni nastaju nakon kvalitetnih konsultacija između državnih institucija, građana i interesnih skupina.

Nema javne debate ili javne rasprave o medijskoj – ili bilo kojoj drugoj – legislativi. Vlada formalno poziva na takva događanja, ali nikо im ne prisustvuje zbog toga što se ne smatraju značajnim.

Ključni zakoni o medijima donošeni su pod pritiskom međunarodne zajednice – odnosno Kancelarije visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini – bez učešćа građana i onih na koje se primjenjuju.

Nevladine organizacije aktivne u oblasti razvoja medija započele su niz seminara i radionica na kojima se građani edukuju o zakonima o slobodi pristupa informacijama. Posebnu pažnju zaslužuju zakoni o javnom RTV sistemu i javnim servisima, koji će u budućnosti, izvjesno je, doživjeti promjene.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

1, 3

Prosječan rezultat za Sektor 1:

3, 8

SION	BROADCAST RADIO	BROADCAST RADIO	BROAD
CAST RADIO	SATELLITE NEWS	SATELLITE NEWS	SATELL
LITE NEWS	PAPER MAGAZINES	PAPER MAGAZINES	PAPER
MAGAZINES	REPORTS THIRD	REPORTS THIRD	REPORT
S THIRD	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE
DOCU-	LEGISLATION	LEGISLATION	LEGISL
LEGISLA-	QUESTIONS LAWS	QUESTIONS LAWS	QUESTI
QUESTIONS	PUBLICATION	PUBLICATION	PUBLIC
PUBLICA-	FREEDOM ANSWERS	FREEDOM ANSWERS	FREEDO
FREEDOM	PRESS INTERVIEWS	PRESS INTERVIEWS	PRESS
RS PRESS	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA
HONESTY ACCESS	HONESTY ACCESS	HONESTY ACCESS	HONEST

SEKTOR 2:

**Medijsko okruženje, koje uključuje i
nove medije, karakterišu raznovrsnost,
nezavisnost i održivost**

ONES RE-	PUBLICATION	DEGREE DOCU-	QUESTI
THIRD	FREEDOM ANSWERS	MENTS LEGISLA-	PUBLIC
DOCU-	PRESS INTERVIEWS	TION QUESTIONS	FREEDO
LEGISLA-	MEDIA EFFICIENCY	LAWS PUBLICA-	PRESS
QUESTIONS	HONESTY ACCESS	TION FREEDOM	MEDIA
PUBLICA-	BOOKS TRANSLA-	ANSWERS PRESS	HONEST
FREEDOM	TION TRUTH POINT	INTERVIEWS	BOOKS
RS PRESS	OF VIEWS INFOR-	MEDIA EFFI-	TION T
VIEWS	MATION COMMUNI-	CENCY HONESTY	OF VIE
EFFI-	CATION CONSTITU-	ACCESS BOOKS	MATION
HONESTY	TION TELEVISION	TRANSLATION	CATION
BOOKS	BROADCAST RADIO	TRUTH POINT OF	TION T
LATION	SATELLITE NEWS	VIEWS INFORMA-	BROADC
POINT OF	PAPER MAGAZINES	TION COMMUNICA-	SATELL
INFORMA-	REPORTS THIRD	TION CONSTITU-	PAPER
COMMUNICA-	DEGREE DOCUMENTS	TION TELEVI-	REPORT
CONSTITU-	LEGISLATION	SION BROADCAST	DEGREE
TELEVI-	QUESTIONS LAWS	RADIO SATELLITE	LEGISL
BROADCAST	PUBLICATION	NEWS PAPER	QUESTI
SATELLITE	FREEDOM ANSWERS	MAGAZINES RE-	PUBLIC
PAPER	PRESS INTERVIEWS	PORTS THIRD	FREEDO
ENES RE-	MEDIA EFFICIENCY	DEGREE DOCU-	PRESS
THIRD		MEDIA	MEDIA

Medijsko okruženje, koje uključuje i nove medije, karakterišu raznovrsnost, nezavisnost i održivost

2.1. Široki spektar izvora informacija (štampa, radio-televizija, internet) dostupan je i građani ga mogu sebi priuštiti.

Štampani mediji

Šest je glavnih novinskih kuća na tržištu: *Dnevni avaz*, *Dnevni list*, *Oslobodenje*, *Nezavisne novine*, *Glas Srpske* i *Vecernji list*. Najuticajniji sedmični politički magazini su *Dani*, *Slobodna Bosna* i *Reporter*. *Azra* i *Gracija* su popularni ženski časopisi. Brojni zabavni časopisi i lokalna opštinska glasila takođe su dostupni. Ne postoje podaci o stvarnim tiražima svih ovih medija.

Radio-televizija

U Bosni i Hercegovini postoje 144 radiostanice te 45 televizijskih stanica, uključujući i javne servise. Od 144 radiostanice, 65 je javnih a 79 privatnih. Većina javnih radiostanica pripada opštinskim i kantonalnim vlastima. U okviru Javnog RTV sistema postoje BH Radio 1, Radio Federacije BiH i Radio Republike Srpske, te tri televizijske stanice – BHT1, Federalna TV i TV Republike Srpske.

Od 45 televizijskih stanica, 30 je privatnih a 15 javnih. Dvanaest javnih stanica je pod kontrolom opštinskih ili kantonalnih vlasta, a tri djeluju u okviru Javnog RTV sistema: BHT1 na državnom nivou, FTV na nivou Federacije BiH i RTRS na nivou Republike Srpske. Osim njih tri, još se dvije stanice mogu gledati u najvećem dijelu zemlje: OBN i PINK. Gledanost javnih TV stanica postepeno ali sigurno opada. S druge strane, gledanost komercijalnih stanica je u porastu, kao i gledanost emitera iz susjedne Hrvatske i Srbije.

Internet

U posljednje vrijeme u zemlji je došlo do razvoja internetskih portala. U 2010. godini broj korisnika interneta je porastao na 52 posto ukupnog stanovništva. Portali su veoma popularni i imaju veliku posjećenost ne samo zbog vijesti nego i zbog mogućnosti komentarisanja pojedinih vijesti, ali i objavljivanja potpisanih

autorskih komentara novinara, političkih ili ekonomskih analitičara te publicista. U takvim okolnostima novinski izdavači su prisiljeni da traže načine opstanka. Za to je neophodan strateški pristup, koji izdavači u Bosni i Hercegovini, za razliku od nekih susjednih zemalja, nemaju. *Dnevni avaz*, najtiražnija novina u Bosni i Hercegovini, zabilježio je pad tiraža od 10 do 15 posto, ali istovremeno je porasla čitanost njegovog web portala.

U pojedinim manjim sredinama u Bosni i Hercegovini, kojih i dalje nije beznačajan broj, još uvijek nema signala javnih emitera, nema kablovske televizije ni interneta, a ne izlaze ni lokalne novine. To doprinosi ionako lošem kvalitetu života stanovnika tih krajeva, a na taj način ugrožena su i njihova ljudska prava. U Bosni i Hercegovini i dalje živi veliki broj nepismenih ljudi. Veliki je broj djece, posebno ženskog pola, koja ne pohađaju ni osnovnu školu.

Ipak, saglasili su se panelisti, najvećem broju građana dostupan je širok spektar informacija, naročito zahvaljujući kablovskim operaterima i internetu. Međutim, javnost je podijeljena i ljudi najvažnije informacije uvijek nastoje dobiti od medija s kojima dijele nacionalnu pripadnost i politička uvjerenja. "Informacije postoje, ali pitanje je da li želiš da ih čujes", rekao je jedan od panelista. Postoji samo nekoliko relevantnih medija koji uživaju kredibilitet, dok je većina u "zamci profita i političkih ideologija". Tokom proteklih deset godina mediji su bili predmet uticaja političkih stranaka i finansijskih moćnika koji su koristili različite metode pritiska kako bi nametnuli svoje interese. U većini slučajeva, takvi finansijski moćnici uvezani su s političkim elitama. Zbog toga je raznolikost medija postala upitna.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

4,3

2.2. Pristup građana domaćim i međunarodnim medijskim izvorima nije ograničen od državnih organa.

Država ne ograničava pristup građana domaćim i međunarodnim medijskim izvorima.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

5

2.3. Čine se nastojanja na povećanju tiraža štampanih medija, naročito u ruralnim zajednicama.

Nema nastojanja da se povećaju tiraži štampanih medija u manjim sredinama u Bosni i Hercegovini. Naprotiv, sva pažnja je usmjerena na veće gradove, a dopisnici štampanih medija u malim mjestima bivaju otpušteni.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

1,3

2.4. Uređivačka nezavisnost štampanih medija koje objavljaju javni organi adekvatno je zaštićena od nepriličnog političkog miješanja.

Učesnici su ocijenili da ovo nije relevantno pitanje jer u Bosni i Hercegovini nema štampanih medija u vlasništvu države.

2.5. Adekvatni zakoni/propisi o konkurenciji teže spriječiti medijsku koncentraciju i monopole.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine je 2004. godine pokušala da ustvari određena pravila u vezi s vlasništvom nad medijima. Prema tom setu pravila, fizičko ili pravno lice ne može da posjeduje dvije ili više radio i/ili TV stanica koje pokrivaju isto područje ili skupinu stanovništva. Kako bi se ograničilo preplitanje u vlasništvu nad medijima, fizičkom ili pravnom licu dozvoljeno je posjedovanje samo jednog RTV i jednog štampanog medija, ili jedne radio i jedne TV stanice istovremeno na određenom području i s jednom ciljanom skupinom stanovništva. U praksi to znači da preuzetnici imaju zakonsku mogućnost da kupe ili osnuju nekoliko TV stanica pod uslovom da one pokrivaju različite dijelove Bosne i Hercegovine.

Pravila su teško primjenjiva s obzirom na to da je Regulatorna agencija za komunikacije odgovorna samo za regulisanje RTV i telekomunikacijskog sektora, ali ne i štampanih medija. Takođe, postoje načini zaobilaženja pravila: formalno vlasništvo često ne znači i stvarno vlasništvo nad određenom radio ili TV stanicom. Ova mogućnost formalne registracije vlasništva na ime druge osobe (npr. srodnika) otvara vrata zloupotrebi medijskog prostora.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,8

2.6. Vlada promoviše raznovrsno medijsko okruženje sa ekonomski održivim i nezavisnim medijskim kućama.

Ne postoji pravična ili konzistentna pomoć vlasti koja bi imala za cilj promovisanje raznovrsnog medijskog okruženja.

Odlučivanje po konkursima za pomoć medijima često se vodi netransparentno, a pomoć i bez konkursa često dobijaju provladini mediji, posebno u Republici Srpskoj. Vlasti su opstanak štampanih medija u značajnoj mjeri ugrozile uvođenjem poreza na dodatnu vrijednost u visini od 17 posto i na taj način ugrozile njihovu ekonomsku održivost i nezavisnost. Zabrinjavajuće je da se broj medija u lokalnim i manjim zajednicama smanjuje zbog finansijskih poteškoća, te je sve manje onih medija koji bi mogli odgovoriti na specifične potrebe stanovnika ili članova tih zajedница.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

1,4

2.7. Svi mediji pravično odražavaju stavove i žena i muškaraca.

Monitoringom pet najuticajnijih bosanskohercegovačkih dnevnih novina, koje je provelo Udruženje BH novinari tokom 2005. godine, obuhvaćeno je 68 izdanja dnevnika sa približno 4.500 objavljenih naslova (kratke vijesti, informacije, izvještaji, tematski tekstovi, intervjuji, komentari) s ciljem utvrđivanja učestalosti/zastupljenosti pojavljivanja žena u novinama i načina njihove prezentacije, odnosno socijalnog obrasca o ženi koji se medijima prenosi.

Monitoringom je utvrđeno da se u ukupnom broju objavljenih tekstova žene aktivno ili pasivno pojavljuju samo u 4,4 posto tekstova. Više od jedne četvrtine ovih priča odnosi se na spominjanje žene na stranicama crnih hronika (26,2 posto).

Analiza dnevne štampe koju je nevladina organizacija žena "Lara" vodila tokom januara, februara i marta 2007. godine bilježi izvjesno povećanje zastupljenosti žena. Ženama pripada tek 13 posto prostora, dok su u 87 posto tekstova sagovornici i akteri muškarci. Za muškarce su rezervisane naslovnice i prve stranice novina, te posljednje, sportske strane.

Mediji, prema svim ovim analizama, uglavnom u svojim sadržajima, odnosno programima, podržavaju stereotipne podjele na muške i ženske društvene uloge – za muškarce su rezervisane rubrike koje se bave politikom, biznisom i sportom, dok su žene prisutne uglavnom na stranicama zabave, dokolice, u tekstovima o ljepoti ili uređenju doma.

Učešće žena u vijestima iz unutrašnje politike daleko je manje od stvarne zastupljenosti žena u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskej vlasti u Bosni i Hercegovini. Globalni projekt monitoringa medija, koji je tri puta obuhvatio i dio medija u Bosni i Hercegovini, bilježi učešće žena u medijskim sadržajima od oko 25 posto. Ovaj podatak uključuje i zastupljenost žena i muškaraca koji su autori ili interpretatori/voditelji vijesti ili novinskih tekstova.⁸

Bosanskohercegovački mediji vode mnogo više računa o nacionalnoj zastupljenosti svojih sagovornika nego o rodnim pitanjima. Četrdeset posto zaposlenih u pravosuđu u Bosni i Hercegovini su žene, ali ih nema u tolikoj mjeri u medijima. Žene čine 80 posto nastavnika u osnovnim školama i polovinu nastavnika u srednjim školama.

⁸ Milkica Milojević i istraživački tim NVO "Lara" Bijeljina, Žene u dnevnim novinama – Vidljivost, uloge, stereotipi, 2008, http://www.zenskiforum.com/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=18&Itemid=56.

Nema ni adekvatne podrške vlasti u Bosni i Hercegovini medijima koji su spremni promovisati nestereotipno prikazivanje žena i muškaraca te izbjegavati prikazivanje nasilja i seksualnog dijaloga.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,8

2.8. Svi mediji pravično odražavaju stavove društva u njegovoј etničkoj, jezičkoj, vjerskoj, političkoj i socijalnoj raznolikosti.

Komercijalni mediji se vrlo rijetko bave manjinskim grupama i pitanjima zbog toga što se smatra da je tržište premaleno. Ovo nameće još veću obavezu javnim servisima da popune tu prazninu. Nažalost, to nije slučaj.

Javni emiteri imaju zakonsku obavezu da proizvode programe na jezicima manjina, koju ne ispunjavaju. Neki od njih čak ne ispunjavaju ni svoju obavezu koju kao javni emiteri imaju prema konstitutivnim narodima u svojim područjima, odnosno prema Bošnjacima, Srbinima i Hrvatima. Kulturološka vizija većine nameće se pripadnicima drugih naroda.

Općenito, uređivačka politika u većini medija zasniva se na pitanjima koja razdvajaju, umjesto na onima koja ujedinjuju narode u Bosni i Hercegovini. Problem predstavlja i činjenica da se suzbija svako sjećanje na nekadašnji zajednički život građana ove zemlje.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj										
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja										
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja										
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja										
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja										

Prosječan rezultat:

1,3

2.9. Zemlja ima koherentnu politiku IKT, koja za cilj ima ispuniti potrebe svih građana za informacijama, uključujući i marginalizovane zajednice.

U 2009. godini Savjet ministara Bosne i Hercegovine usvojio je Strategiju digitalizacije na osnovu nacrta koji je sačinio Forum o digitalnoj zemaljskoj/terestrijalnoj televiziji (DTT forum).⁹ Nakon toga nikada nije napravljen akcioni plan, niti su osigurana sredstva za digitalizaciju, kao ni obuka kadrova i nabavka potrebne opreme.

U ovom trenutku čini se da je Strategija već zastarjela.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj											
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja											
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja											
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja											
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja											

Prosječan rezultat:

1,7

9 http://dtt.ba/dtt_sub_17_strategija.html.

2.10. Vlada ne koristi svoju moć u plasmanu reklama kao sredstvu za miješanje u uređivački sadržaj.

Vlade u Bosni i Hercegovini koriste svoj uticaj na plasman, prije svega oglasa za zapošljavanje i tendera za poslove, na taj način što oglašivače upućuju da sva obavještenja daju u određenim medijima. Poznati su primjeri javnih preduzeća koja svoja sredstva za marketinške usluge usmjeravaju prema onim medijima koji su manje ili nimalo kritični prema njima. Često se radi o niskotiražnim medijima, što onemogućava da oglas ili poruka koju vlasti oglašavaju dođe do šire javnosti.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj										
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja										
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja										
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja										
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja										

Prosječan rezultat:

1,1

2.11. Reklamno tržište je dovoljno veliko da podrži raznolikost medijskih kuća.

Bosanskohercegovačko reklamno tržište je malo. Ono je, zapravo, deset puta manje od tržišta u susjednoj Hrvatskoj, koja ima približan broj stanovnika. U 2010. godini u Bosni i Hercegovini je za marketinške usluge izdvojeno oko 35 miliona eura. Od toga je 50 posto utrošeno na reklame objavljene na televizijskim stanicama. Došlo je do porasta *outdoor* reklamiranja za 15 posto. Preostali marketinški prihod raspoređen je na radiostanice i novine. Značajan je pad marketinga u štampanim medijima, a sveprisutan je damping cijenama oglašavanja u RTV servisima. Zabrinjavajući za bosanskohercegovačke medije je trend migracije dobro plaćenih reklama iz bosanskohercegovačkih u televizijske stanice u susjednim zemljama, koje su i terestrijalno a i putem kablovnih operatera dostupne u Bosni i Hercegovini.

Asocijacija privatnih elektronskih medija u Bosni i Hercegovini zatražila je od Regulatorne agencije za komunikacije smanjenje minutaže marketinga za javne RTV servise. U skladu s propisima RAK-a, javnim servisima je trenutno dozvoljeno emitovanje 6 do 8 minuta reklama u svakom satu programa.¹⁰ Asocijacija smatra da se minutaža za marketing na javnim servisima treba smanjiti na 4 minute po satu budući da oni primaju i prihode od RTV takse, a u skladu sa zakonskim propisima mogu se finansirati i iz budžeta. Apsolutnu dominaciju po broju reklama i marketinškom prihodu ostvaruje Federalna televizija, čiji je marketinški prihod dvostruko veći u odnosu na ukupni prihod oba preostala javna RTV servisa (RTRS i RTVBiH). Marketinški prihodi mogli bi se dodatno smanjiti zbog konkurenkcije TV stanica u susjednim zemljama, koje su usmjerene prvenstveno na srpsko i hrvatsko stanovništvo u Bosni i Hercegovini.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj												
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja												
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja												
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja												
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja												

Prosječan rezultat:

1,3

Prosječan rezultat za Sektor 2:

2,1

¹⁰ Regulatorna agencija za komunikacije BiH, Kodeks o oglašavanju i sponzorstvu, 2007, <http://www.rak.ba/bih/index.php?uid=1269867979>.

ISION	BROADCAST RADIO	BROADCAST RADIO	BROAD
CAST RADIO	SATELLITE NEWS	SATELLITE NEWS	SATELL
LITE NEWS	PAPER MAGAZINES	PAPER MAGAZINES	PAPER
MAGAZINES	REPORTS THIRD	REPORTS THIRD	REPORT
S THIRD	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE DOCU-	DEGREE
DOCU-	LEGISLATION	MENTS LEGISLA-	LEGISL
LEGISLA-	QUESTIONS LAWS	TION QUESTIONS	QUESTI
QUESTIONS	PUBLICATION	LAWS PUBLICA-	PUBLIC
PUBLICA-	FREEDOM ANSWERS	TION FREEDOM	FREEDO
FREEDOM	PRESS INTERVIEWS	ANSWERS PRESS	PRESS
RS PRESS	MEDIA EFFICIENCY	INTERVIEWS	MEDIA
HONESTY ACCESS	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA

SEKTOR 3:

Regulisanje radio-televizije je transparentno i nezavisno; državna radio-televizija transformisana je u istinsku javnu radio-televiziju

ONES RE-	PUBLICATION	DEGREE DOCU-	QUESTI
THIRD	FREEDOM ANSWERS	MENTS LEGISLA-	PUBLIC
DOCU-	PRESS INTERVIEWS	TION QUESTIONS	FREEDO
LEGISLA-	MEDIA EFFICIENCY	LAWS PUBLICA-	PRESS
QUESTIONS	HONESTY ACCESS	TION FREEDOM	MEDIA
PUBLICA-	BOOKS TRANSLA-	ANSWERS PRESS	HONEST
FREEDOM	TION TRUTH POINT	INTERVIEWS	BOOKS
RS PRESS	OF VIEWS INFOR-	MEDIA EFFI-	TION T
VIEWS	MATION COMMUNI-	CENCY HONESTY	OF VIE
EFFI-	CATION CONSTITU-	ACCESS BOOKS	MATION
HONESTY	TION TELEVISION	TRANSLATION	CATION
BOOKS	BROADCAST RADIO	TRUTH POINT OF	TION T
LATION	SATELLITE NEWS	VIEWS INFORMA-	BROADC
POINT OF	PAPER MAGAZINES	TION COMMUNICA-	SATELL
INFORMA-	REPORTS THIRD	TION CONSTITU-	PAPER
COMMUNICA-	DEGREE DOCUMENTS	TION TELEVI-	REPORT
CONSTITU-	LEGISLATION	SION BROADCAST	DEGREE
TELEVI-	QUESTIONS LAWS	RADIO SATELLITE	LEGISL
BROADCAST	PUBLICATION	NEWS PAPER	QUESTI
SATELLITE	FREEDOM ANSWERS	MAGAZINES RE-	PUBLIC
PAPER	PRESS INTERVIEWS	PORTS THIRD	FREEDO
ENES RE-	MEDIA EFFICIENCY	DEGREE DOCU-	PRESS
THIRD			MEDIA

Regulisanje radio-televizije je transparentno i nezavisno; državna radio-televizija transformisana je u istinsku javnu radio-televiziju

3.1. Zakoni o radio-televiziji su usvojeni i provode se, što pruža povoljno okruženje za javnu, komercijalnu i lokalnu radio-televiziju.

Kompleksna struktura javnog RTV sistema u Bosni i Hercegovini i njen zakonski okvir odraz su kompleksne strukture države uspostavljene Dejtonskim mirovnim sporazumom, potpisanim u decembru 1995. godine.

Političari i vladajuća struktura zemlje već deceniju pokušavaju da opstrijuišu zakonsko restrukturiranje RTV sektora, ne bi li zadržali kontrolu nad emiterima koji su ranije bili u vlasništvu države. Kao rezultat toga Kancelarija visokog predstavnika konačno je nametnula Zakon o osnovama javnog RTV sistema i Zakon o Javnom RTV servisu Bosne i Hercegovine.¹¹

Kada je međunarodna zajednica, na čelu s Evropskom komisijom, postavila reformu javnog RTV sistema kao uslov za put evropske integracije zemlje, Zakon o javnom RTV sistemu i Zakon o Javnom RTV servisu BiH konačno su usvojeni u državnom parlamentu tek 2005. godine. Iako Zakon o RTV Federacije BiH nije usvojen do 2008. godine, Evropska komisija je prihvatile da je uslov reforme javnog RTV sistema u BiH ispunjen nakon usvajanja zakona na državnom nivou.

U skladu s ovim zakonima, javni RTV servisi u Bosni i Hercegovini obuhvataju Radio-televiziju Bosne i Hercegovine (BHRT), kao državni javni servis, te Radio-televiziju Federacije BiH (RTVFBiH) i Radio-televiziju Republike Srpske (RTRS) kao entitetske javne servise.¹² Kao četvrti stup i krovnu organizaciju, zakoni su predviđeli Korporaciju javnih RTV servisa Bosne i Hercegovine.

Od 2005. godine do danas međunarodna zajednica više se nije bavila ni sprovođenjem zakona ni reformom javnih servisa. Zakoni, evidentno je, postoje, ali se ne provode. Britanska vlada je, u okviru programa pomoći Evropske unije,

¹¹ Odluka Ureda visokog predstavnika kojom se proglašava Zakon o osnovama javnog radio-televizijskog sistema BiH, 2005, http://www.ohr.int/decisions/mediadec/default.aspx?content_id=8444.

¹² Zakon o javnom radio-televizijskom sistemu BiH, 2005, https://www.parlament.ba/sadrzaj/zakonodavstvo/ranije_usvojeni/default.aspx?id=18820&langTag=bs-BA.

izdvojila tri miliona funti za edukaciju novinara i izradu sistematizacije po ugledu na BBC. Međutim, zbog neprilagođenosti ovih modela domaćim prilikama oni nikada nisu provedeni, niti su ugrađeni u pravne akte javnih servisa.

Budući da su bosanskohercegovačke vlasti zakone usvojile tek pod velikim vanjskim pritiskom, nikad nisu pokazale ni najmanju želju da ih provedu, pa je odgovornost za opstanak i reformu javnih RTV servisa u potpunosti prebačena na njihove upravne odbore i menadžment. Jedan od primjera neprovođenja zakona je i činjenica da, ni šest godina nakon njihovog usvajanja, Korporacija javnih RTV servisa, kao četvrti pravni subjekt u okviru javnog RTV sistema, još uvijek nije uspostavljena. Zakon predviđa da je korporacija ta, čiji je zadatak da osigura funkcionisanja, kontrolu i održavanje prenosne mreže, obavljanje marketinških usluga za tri javna emitera (jedan na državnom i dva na entitetском nivou), tehničko opsluživanje javnih servisa, te održavanje odnosa s međunarodnim organizacijama i agencijama. Jedan od panelista smatra da je međunarodna zajednica pogrijesila što u vrijeme dok su se usvajali zakoni nije nametnula i osnivanje korporacije. Upravni odbori tri javna RTV servisa ponašaju se u skladu sa političkim ambijentom iz kojeg dolaze. Odbor servisa u Republici Srpskoj želi tek labavu korporaciju, isto kao što političko vodstvo želi labavu državu. RTVBiH želi čvrstu korporaciju, dok je vođstvu RTVFBiH, po riječima jednog paneliste, svejedno. Nijedan od tri servisa nema nikakav stvarni interes za mijenjanjem situacije budući da im je "sasvim dobro" u tri odvojene institucije. U međuvremenu su tri javna RTV servisa postala posebne cjeline u finansijskom, tehničkom i upravljačkom smislu, te postoji opravdan strah da korporacija nikada neće biti formirana. "Treba učiniti sve da se spasi krov", kazao je jedan od panelista. Pitanje treba biti vraćeno u parlamente, koji će morati da krene od samog početka. Kada su zakoni usvajani u periodu od 2005. do 2008. godine, međuetnički odnosi u zemlji bili su bolji. Sada se, zbog političkih tenzija, mogućnost rješavanja problema čini slabom.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,3

3.2. Radio-televiziju reguliše nezavisno tijelo koje je zakonom adekvatno zaštićeno od miješanja, čiji se odbor imenuje na otvoren način, pri čemu je uključeno civilno društvo, a nije pod dominacijom bilo koje političke stranke.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine osnovana je 2001. godine spajanjem Nezavisne komisije za medije i Regulatorne agencije za telekomunikacije u jednu instituciju. Njen mandat i struktura regulisani su Zakonom o komunikacijama Bosne i Hercegovine, koji je prвobitno nametnula Kancelarija visokog predstavnika u oktobru 2002., a Parlamentarna skupština BiH ga je usvojila u septembru 2003. godine. Prema zakonu, članove Savjeta agencije imenuje Savjet ministara (vlada na državnom nivou) na osnovu liste kandidata koju je utvrdio Savjet agencije. Imenovanje članova Savjeta potvrđuje Parlament. Savjet agencije imenuje generalnog direktora, a potvrđuje ga Savjet ministara BiH.¹³ Međutim, imenovanje sadašnjeg direktora Agencije nikada nije potvrđeno.

Na Agenciju se primjenjuju odredbe Zakona o ministarstvima, koje je stavljuju pod nadležnost Ministarstva za saobraćaj i komunikacije Bosne i Hercegovine kao višeg tijela, što ugrožava nezavisnost Agencije.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,7

13 Zakon o komunikacijama, 2003, <http://www.rak.ba/bih/index.php?uid=1269443180>.

3.3. Tijelo reguliše radio-televizijske servise i licence u javnom interesu i osigurava pravičnost i raznovrsnost gledišta koja široko predstavljaju društvo u cjelini.

Dozvole se dodjeljuju na osnovu raspisanog tendera, pri čemu aplikanti moraju da dostave informacije o tehničkim standardima za željeno djelovanje, njegovoj finansijskoj održivosti, programskim sadržajima (procenat lokalnih sadržaja) i broju zaposlenih. Dozvola se izdaje na period od deset godina. Smatra se da je ovaj period prekratak i da može rezultirati pravnom i nesigurnošću u smislu planiranja.

Panelisti takođe smatraju da procedura izdavanja dozvola nije dovoljno transparentna jer Agencija nije obavezna da obrazloži razloge za donošenje svojih odluka. Ne posvećuje se dovoljno pažnje potrebama ljudi u lokalnim zajednicama. Mnoge lokalne radiostanice izgubile su dozvolu zato što nisu ispunile programske, tehničke i finansijske uslove. Lokalno stanovništvo tako je uskraćeno za informacije lokalnog karaktera, koje su mu najpotrebnije.

Dio mandata agencije je da donosi pravila i kodekse ponašanja čije sprovođenje treba da osigura regulator. RAK ne snima i nema obavezu da snima program. Svaka radio i TV stanica ima obaveznu snimanja programa i čuvanja traka sa snimcima tokom određenog vremenskog perioda. Ukoliko je prijava podnesena, RAK traži sporni dio programa, analizira ga i izjašnjava se. Ipak, neophodno je da RAK i sam periodično vrši monitoring.¹⁴

Primjetno je da se izvještaji o izvršenju programske šeme koje emiteri podnose prihvataju bez analize da li je sve što je predviđeno i realizovano. Takva bi analiza zahtijevala monitoring. Osim toga, po ocjeni nekih panelista, u zadnjih nekoliko godina povećano je prisustvo uvredljivog i klevetničkog govora, kao i govora mržnje u elektronskim medijima, što prolazi nekažnjeno.

Kada je Federalna televizija emitovala spot u kojem je rukovodstvo Republike Srpske poistovjećeno s nacističkim vođama, Agencija nije ništa preduzela. Iako je Upravni odbor Radio-televizije Federacije BiH osudio ovaj program, što je uradio i Savjet agencije, RTV Federacije BiH nije sankcionisana.

Uprkos evidentnom nedostatku efikasnosti, RAK je doprinio uspostavi reda u emitovanju. „Bez Regulatorne agencije za komunikacije rat bi se nastavio kao rat govora mržnje“, rekao je jedan od panelista.

¹⁴ Regulatorna agencija za komunikacije BiH, Kodeks o emitiranju, 2008, <http://www.rak.ba/bih/index.php?uid=1269867979>.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj										
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja										
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja										
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja										
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja										

Prosječan rezultat:

1,8

3.4. Državne/javne radio-televizijske kuće odgovorne su javnosti putem odbora koji zastupa društvo u cjelini, odabranog na nezavisan, otvoren i transparentan način.

U skladu sa Zakonom o Javnom RTV servisu Bosne i Hercegovine, Upravni odbor čine četiri člana, koje imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, po jedan iz svakog "konstitutivnog naroda i jedan iz reda ostalih".¹⁵ Da bi parlament izvršio imenovanje, Regulatorna agencija za komunikacije provodi konkursnu proceduru i podnosi listu kandidata koji ispunjavaju uslove. Iako je agencija proteklih godina dostavila liste kandidata, u konkretnom slučaju za izbor srpskog i hrvatskog člana Upravnog odbora RTVBiH, državni parlament se o ovim kandidatima nikada nije izjasnio. Umjesto toga, parlament je 2011. godine zatražio da agencija ponovo raspisi konkurs, što vodstvo agencije smatra protivzakonitim.

U skladu sa Zakonom o Radio-televiziji Republike Srpske, članove Upravnog odbora Radio-televizije Republike Srpske bira Narodna skupština na osnovu liste kandidata koju dostavlja Regulatorna agencija za komunikacije BiH.¹⁶ Izmjenama Zakona o Radio-televiziji Republike Srpske poslanicima Narodne skupštine omogućeno je da zatraže od agencije da ponovo raspisi konkurs svaki put kad nisu zadovoljni predloženim kandidatima, što cijeli proces dovodi do

15 Zakon o Javnom radio-televizijskom servisu BiH, 2005, <http://www.mkt.gov.ba/bos/dokumenti/zakoni/?id=275>.

16 Zakon o Radio-televiziji Republike Srpske, 2006, http://lat.rtrs.tv/rtrs/zakon_rtrs.php.

apsurda. Naime, na ovaj način se omogućava rezanje i mijenjanje lista kandidata sve dok osobe na njima ne budu u službi političkih interesa vladajuće stranke.

Za razliku od spomenuta dva zakona, Zakon o Javnom servisu RTV Federacije BiH ne daje nikakve ingerencije Regulatornoj agenciji za komunikacije BiH da učestvuje u procesu raspisivanja konkursa i izbora kandidata za članove Upravnog odbora RTVFBiH.¹⁷ U skladu s ovim zakonom, članove Upravnog odbora RTV Federacije BiH bira Komisija za imenovanja Parlamenta Federacije, koja listu kandidata upućuje na odobravanje u oba doma parlamenta.

Kako bi se omogućio uticaj društva na produkciju i djelovanje javnih servisa, oni su obavezni da formiraju programske savjete, u kojima bi trebalo da budu zastupljeni predstavnici svih naroda i oba pola, nevladinog sektora, intelektualci, predstavnici privrednih komora itd. Programski savjeti zamišljeni su kao savjetodavna tijela, ali ona svoju ulogu ne realizuju.

U Javnom RTV servisu Bosne i Hercegovine članove Programskega savjeta imenuje Upravni odbor umjesto državnog parlamenta. Programska savjet RTVBiH do sada nije ostvario nikakav uticaj na program. Za razliku od RTVFBiH, koja još uvek nema Programska savjet, RTV Republike Srpske ima Programska savjet, imenovan od Narodne skupštine Republike Srpske, čiji sastav odražava nacionalnu strukturu stanovništva u tom entitetu, a koji se sastaje jednom u dva mjeseca. Međutim, nakon početnog entuzijazma, primjetno je odsustvo želje za promjenama, jer članovi savjeta smatraju da ništa ne mogu uraditi budući da njihove preporuke ne prihvata menadžment, koji "čini sve u svojoj moći da marginalizuje ulogu Programskega savjeta". Članovi Programskega savjeta takođe ne primaju nikakve naknade, tako da se njihov rad svodi na čisti entuzijazam.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

2,3

¹⁷ Zakon o Javnom servisu RTV Federacije BiH, 2008, http://www.rtvfbih.ba/loc/template.wbsp?wbf_id=206.

3.5. Zvaničnici u državi i političkim strankama, kao i oni koji imaju finansijski interes u RTV industriji, isključeni su iz mogućeg članstva u odboru državne/javne radio-televizije.

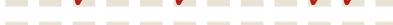
U skladu sa zakonom, sljedeće grupe i pojedinci ne mogu biti izabrani u članstvo u upravnim odborima:

1. Nosioci funkcija u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, na bilo kojem nivou vlasti;
2. Članovi organa političkih stranaka;
3. Zaposleni u BHRT-u, RTVFBiH-u i RTRS-u;
4. Zaposleni u drugim firmama koje obavljaju djelatnost radijskog ili televizijskog emitovanja, članovi njihovih uprava ili nadzornih odbora, ili osobe koje obavljaju poslove zbog kojih bi moglo doći do sukoba interesa.¹⁸

Bez obzira na sve navedene izuzetke, nijedan član ne može biti izabran ukoliko mu nedostaje politička podrška.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,8

¹⁸ Zakon o Javnom radio-televizijskom sistemu BiH, 2005, <http://www.sllist.ba/Aktuelno/Broj%2078/broj78.htm>.

3.6. Uređivačka nezavisnost državne/javne radio-televizije od političkog uticaja zajamčena je zakonom i provodi se u praksi.

Uređivačka nezavisnost javnih radio-televizija u Bosni i Hercegovini od političkog uticaja zajamčena je zakonom, ali se ne provodi u praksi. Entitetski emiteri pod kontrolom su političkih elita. Na Radio-televiziji Republike Srpske nema dovoljne zastupljenosti opozicionih predstavnika, niti općenito kritičara vlasti u informativnom programu, a često se događa da nema izvještaja o nekom događaju, ali se objave vladine reakcije na njega.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,7

3.7. Državna/javna radio-televizija adekvatno se finansira na način koji je štiti od proizvoljnog miješanja putem budžeta i komercijalnog pritiska.

Javni RTV servisi u Bosni i Hercegovini finansiraju se putem RTV takse u visini od 7, 15 KM (3, 63 eura) mjesečno, koju su obavezni plaćati svi građani koji imaju RTV prijemnike, te marketinškim prihodima i izdvajanjima iz budžeta za specifične projekte. RTV taksa u zemljama u okruženju znatno je viša. Osim toga, u drugim zemljama se iz ove takse finansira jedan, a ne tri javna emitera. Nivo naplate RTV takse, koju putem računa fiksne telefonije naplaćuju telekom kompanije, nikada nije dostigao predratni nivo, koji se kretao iznad 90 posto. U prosjeku se kreće između 60 i 70 posto. Na teritoriji s hrvatskim većinskim stanovništvom stopa naplate kreće se do maksimalno 26 posto. Odbijanje plaćanja RTV takse u vezi je s konstantnim zahtjevima hrvatskih stranaka u

Bosni i Hercegovini za javnim RTV kanalom na hrvatskom jeziku. Na osnovu Zakona raspodjela RTV takse vrši se tako što 50 posto prikupljenih sredstava pripada RTVBiH, a po 25 posto entitetskim javnim servisima. Na isti način trebala bi se vršiti raspodjela prikupljenih marketinških prihoda.

Bez obzira na ekonomsku krizu, prema riječima jednog od panelista, RTV Federacije BiH bilježi kontinuirano visok stepen dobiti od 12 miliona KM (6 miliona eura) godišnje, koju zadržava za sebe, dok su marketinški prihodi dva preostala emitera mnogo manji. Marketinška sredstva se usmjeravaju prema određenim emiterima na osnovu političkih odluka, jer direktore javnih preduzeća, među kojima su i dva od ukupno tri telekom operatera u BiH, postavljaju vlade.

Javni RTV servisi su, sa izuzetkom RTRS-a, opterećeni milionskim dugovima, nastalim uglavnom u vrijeme kada nije bilo organizovanog pristupa naplati RTV takse. Jedan od panelista istakao je da pojedini javni emiteri troše više nego što zarade iako uz prihod po osnovu RTV takse i marketinga mogu ostvariti i dotacije iz budžeta.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,7

3.8. Državna/javna radio-televizija tehnički je dostupna u cijeloj zemlji.

Radio-televizija Bosne i Hercegovine doseže signalom 94 posto područja Bosne i Hercegovine. Signal RTV Federacije BiH pokriva 67 posto, a Radio-televizije Republike Srpske 56 posto teritorije. Obavezu pune pokrivenosti signalom teritorije Bosne i Hercegovine ima javni RTV servis na državnom nivou.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

4,8

3.9. Državna/javna radio-televizija nudi raznovrsne programske formate za sve interese.

Javni RTV servisi u Bosni i Hercegovini pate od nedostatka profesionalizma, nesigurnosti u svrshishodnost vlastitog postojanja, političkog uplitanja u uređivačke odluke, kao i od nedostatka društvene svijesti o specifičnoj ulozi koju trebaju imati javni emiteri.

Ponuda javnih RTV servisa veoma se malo razlikuje od one njihovih komercijalnih suparnika. Javni RTV servisi u Bosni i Hercegovini ne nude izbalansirane i objektivne informacije u vijestima i drugim informativnim emisijama. Primjeri kršenja ljudskih prava, posebno prava na rad, nedovoljno su zastupljeni. Skoro da nema dječjih i obrazovnih programa, te programa koji promovišu ljudska prava. Javni RTV servisi su se komercijalizovali i nude veliki dio jeftinih i zabavnih sadržaja upitnog kvaliteta. Takođe, skoro da nema emisija posvećenih manjinama, niti emisija koje bi promovisale zajedničke vrijednosti svih naroda u Bosni i Hercegovini, koje su istinski neophodne u procesu stabilizacije prilika u zemlji i rada na pomirenju u poslijeratnom kontekstu.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,0

3.10. Državna/javna radio-televizija nudi izbalansirane i pravične informacije u vijestima i tekućim poslovima, čime odražava puni spektar raznovrsnih gledišta i mišljenja.

Uz povremeno izuzimanje RTVBiH, bilo bi, po ocjeni panelista, cinično govoriti o bilo kakvom izbalansiranom pristupu na javnim emiterima. Nema balansa i fer odnosa ni u vijestima ni u drugim programima.

RTVBiH nudi nešto izbalansiranije informacije u odnosu na entitetske servise. Ona pokušava da pomiri sve tri političke strane naglašavajući zajedničke imenitelje.

Radio-televizija Republike Srpske je “poligon za istomišljenike” – one iz vladajućeg Saveza nezavisnih socijaldemokrata. Osobama koje se ne slažu s njihovom politikom ne samo da je onemogućen pristup u programskim sadržajima nego se desavalo i da budu izloženi nekoj vrsti “javnog linča”. Slična je situacija sa RTV Federacije BiH, u kojoj vladajuća stranka u Federaciji teži da uspostavi kompletну kontrolu.

Česti su prigovori drugih stranaka, prije svega onih s hrvatskim predznakom, o nedovoljnoj zastupljenosti gledišta i mišljenja hrvatskog kao jednog od tri konstitutivna naroda u programima javnih RTV servisa. Zato se kontinuirano izražavaju zahtjevi za formiranjem hrvatskog javnog RTV servisa, odnosno javnog servisa na hrvatskom jeziku.

Za razliku od javnih RTV servisa, neki komercijalni TV servisi nude viši stepen izbalansiranosti u svojim vijestima i informativnim programima.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj									
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja									
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja									
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja									
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja									

Prosječan rezultat:

1,7

3.11. Državna/javna radio-televizija nudi maksimalno raznolik i kreativan lokalni sadržaj u okvirima ekonomске ostvarivosti.

Ne postoji adekvatan sistem monitoringa programa tri javna servisa koji bi pokazao u kojoj mjeri javni emiteri poštuju zakonske obaveze u pogledu procentualne zastupljenosti obrazovnog, dokumentarnog, dječijeg i kulturnog programa te programa posvećenog manjinama, kao i obaveze kupovine programa proizvedenih u domaćim nezavisnim produkcijskim kućama.

Tako javni radio-televizijski servisi često zanemaruju svoju zakonsku obavezu da informišu, edukuju i zabave javnost, prije svega uslijed borbe za finansijski opstanak. Oni se takmiče s komercijalnim elektronskim medijima za marketinški prihod emitujući zabavne sadržaje upitnog kvaliteta. Općenito govoreći, sadržaji nisu ni kreativni ni raznoliki.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,9

Prosječan rezultat za Sektor 3:

2,2

SION	BROADCAST RADIO	BROADCAST RADIO	BROAD
CAST RADIO	SATELLITE NEWS	SATELLITE NEWS	SATELL
LITE NEWS	PAPER MAGAZINES	PAPER MAGAZINES	PAPER
MAGAZINES	REPORTS THIRD	REPORTS THIRD	REPORT
IS THIRD	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE DOCUMENTS	DEGREE
DOCU-	LEGISLATION	LEGISLATION	LEGISL
LEGISLA-	QUESTIONS LAWS	QUESTIONS LAWS	QUESTI
QUESTIONS	PUBLICATION	PUBLICATION	PUBLIC
PUBLICA-	FREEDOM ANSWERS	FREEDOM ANSWERS	FREEDO
FREEDOM	PRESS INTERVIEWS	PRESS INTERVIEWS	PRESS
RS PRESS	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA
HONESTY ACCESS	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA EFFICIENCY	MEDIA

SEKTOR 4:

Mediji ispoljavaju visok nivo profesionalnih standarda

ENCES RE-	PUBLICATION	DEGREE DOCU-	QUESTI
THIRD	FREEDOM ANSWERS	MENTS LEGISLA-	PUBLIC
DOCU-	PRESS INTERVIEWS	TION QUESTIONS	FREEDO
LEGISLA-	MEDIA EFFICIENCY	LAWS PUBLICA-	PRESS
QUESTIONS	HONESTY ACCESS	TION FREEDOM	MEDIA
PUBLICA-	BOOKS TRANSLA-	ANSWERS PRESS	HONEST
FREEDOM	TION TRUTH POINT	INTERVIEWS	BOOKS
RS PRESS	OF VIEWS INFOR-	MEDIA EFFI-	TION T
VIEWS	MATION COMMUNI-	CENCY HONESTY	OF VIE
EFFI-	CATION CONSTITU-	ACCESS BOOKS	MATION
HONESTY	TION TELEVISION	TRANSLATION	CATION
BOOKS	BROADCAST RADIO	TRUTH POINT OF	TION T
LATION	SATELLITE NEWS	VIEWS INFORMA-	BROADC
POINT OF	PAPER MAGAZINES	TION COMMUNICA-	SATELL
INFORMA-	REPORTS THIRD	TION CONSTITU-	PAPER
COMMUNICA-	DEGREE DOCUMENTS	TION TELEVI-	REPORT
CONSTITU-	LEGISLATION	SION BROADCAST	DEGREE
TELEVI-	QUESTIONS LAWS	RADIO SATELLITE	LEGISL
BROADCAST	PUBLICATION	NEWS PAPER	QUESTI
SATELLITE	FREEDOM ANSWERS	MAGAZINES RE-	PUBLIC
PAPER	PRESS INTERVIEWS	PORTS THIRD	FREEDO
ENCES RE-	MEDIA EFFICIENCY	DEGREE DOCU-	PRESS
THIRD			MEDIA

Mediji ispoljavaju visok nivo profesionalnih standarda

4.1. Mediji slijede dobrovoljne kodekse profesionalnih standarda, koje provode samoregulatorna tijela što rješavaju žalbe javnosti.

Štampani mediji u Bosni i Hercegovini uspostavili su sistem samoregulacije. Samoregulacija je novi institut u Bosni i Hercegovini i vrlo teško je zaživjela na ovom prostoru. Samoregulatorno tijelo, Savjet za štampu BiH osnovan je 2000. godine, nakon što je šest udruženja novinara usaglasilo tekst Kodeksa za štampu.¹⁹ Kodeks je veoma dobar i precizan, i na nivou kodeksa za štampu evropskih zemalja sa široko primjenjenom slobodom izražavanja. Kodeks za štampu "ima za cilj da postavi osnove sistema samouređivanja, koji će biti smatran moralno obavezujućim za novinare, urednike, vlasnike i izdavače novina i periodičnih izdanja" (preamble). Konstantno se radi na doradivanju i preciziranju Kodeksa za štampu. Na godišnjim zasjedanjima skupština samoregulatornih tijela evropskih zemalja analiziraju se kodeksi za štampu, a Bosna i Hercegovina ima priliku da uči iz iskustava drugih. Kodeks je 2011. godine dopunjeno odredbama koje se odnose na internetske medije. Procedura izmjena kodeksa odvija se na vrlo transparentan način. Prijedlozi izmjena dostavljaju se Upravnom odboru Savjeta za štampu, a nakon toga urednicima medija i udruženjima novinara.

U prvih pet godina postojanja Savjeta za štampu BiH nije postignuto mnogo. Uglavnom su mu se obraćali političari koji nemaju razumijevanja za slobodu izražavanja, očekujući od savjeta i njegove žalbene komisije, koja razmatra prijave i donosi odluke, da sankcionisu novinare zato što su ih "spomenuli". Do promjene u pristupu javnosti prema Savjetu za štampu dolazi 2005. i 2006. godine, a ona je posebno izražena u posljednje tri godine. Građani se sada savjetu obraćaju svakodnevno. Procedura nalaže da se građanin mora obratiti i uredniku medija koji je objavio informaciju i Savjetu za štampu. Za razliku od početnih godina, sada većina medija odgovara na pitanja upućena iz Savjeta za štampu po prijavama građana.

Članovi Žalbene komisije su urednici, novinari, advokati, sudije, intelektualci. Predlažu ih članovi Upravnog odbora Savjeta za štampu, a biraju se konsenzusom, dok Skupština Savjeta za štampu potvrđuje njihov izbor. Kandidati za članove Žalbene komisije Savjeta za štampu ne mogu biti članovi nijedne političke

¹⁹ Kodeks za štampu, 1999, http://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=218&Itemid=9&lang=bs.

stranke.²⁰ To moraju biti osobe koje imaju ugled u svojoj profesiji i društvu te poznaju novinarske standarde. Prilikom izbora vodi se računa i o nacionalnoj i rodnoj zastupljenosti. Posebno u posljednje vrijeme, prema riječima jednog od panelista, primjetno je porastao stepen poštovanja odluka Žalbene komisije. Štampani mediji u velikom broju slučajeva objavljiju ispravke odnosno demantije te odluke Žalbene komisije. Ukoliko to i ne učine, sadržaj odluka Žalbene komisije dostupan je na internetskoj stranici Savjeta za štampu BiH.

Savjet za štampu nudi obrazovne programe za novinare i sudije o primjeni Zakona o zaštiti od klevete te Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Savjet za štampu BiH ne dobija sredstva od države.

Prema mišljenju panelista, veoma je značajno to da je Savjet za štampu prihvatio regulisanje informativnih internetskih portala. Savjet za štampu pokrenuo je akciju "Niste nevidljivi", u koju će biti uključene agencije za sprovođenje zakona u Bosni i Hercegovini, nevladine organizacije i novinari. Cilj akcije je spriječiti, a po potrebi i kazniti sve izraženiji govor mržnje na novim medijima. Međutim, pitanje regulacije društvenih mreža, Twittera i Facebooka, ostaje izazov.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

Prosječan rezultat:

3,1

²⁰ Statut Vijeća za štampu, http://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&cid=418&id=7%20&%A9=bs1.

4.2. Standard izvještavanja slijedi osnovne principe tačnosti i pravičnosti.

Štampani mediji često posežu za objavljivanjem polovičnih, jednostranih informacija, u kojima se često gubi bit događaja o kojem se izvještava. Razlozi za to mogu biti i u uređivačkoj politici, ali i u niskom nivou znanja novinara. Osnovni problem je u pristrasnom pristupu, uz naklonost pojedinim političkim opcijama, što opet dovodi do prešućivanja određenih informacija ili neizvještavanja o događajima. „Ako hoću da znam ko šta misli, čitam novine, a ako hoću vijesti, idem na [informativne internetske] portale”, rekao je jedan od panelista. U medijima se često pojavljuju “montirane, izmišljene priče”, “hajke na pojedine ljude”, koje su aktuelne nekoliko dana, a nakon toga se ništa ne događa – nema posljedica, nema reakcija javnog mnijenja niti agencija za sprovodenje zakona. Prema istraživanju Media plan instituta, 65 posto objavljenih agencijskih i novinskih vijesti ima jedan izvor informacija. Kad je riječ o informativnim emisijama elektronskih medija, situacija je nešto bolja, ali su izvori informacija i dalje jednostrani, odnosno nema mišljenja druge strane. U brojnim slučajevima određeni mediji objavljaju izmišljene priče, zasnovane na lažima: kreiraju i pišu o skandalima kako bi uništili reputaciju pojedinih ličnosti ili inicirali hajku na njih.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,3

4.3. Mediji pokrivaju puni spektar događaja, pitanja i kultura, uključujući biznis/ekonomiju, kulturu, lokalne vijesti i istraživačko novinarstvo.

U najtiražnijim novinama u Bosni i Hercegovini najzastupljenije su informacije o zabavi, sportu i unutrašnjoj politici. "Mjerilo uspješnosti jedne novine je broj objavljenih smrtnovica", citirao je jedan od panelista vlasnika najtiražnije novine. Sve prisutniji senzacionalizam privlači javnost, otvara prostor za povećanje broja oglašivača i rast profita izdavača. U medijima je došlo do zaokreta ka ponudi komercijalnih sadržaja. Internet briše i jezičke i sve druge barijere, i tako potiče potrošačku kulturu.

Mediji ne prenose u dovoljnoj mjeri informacije o poslovnim odnosima između države i društva. Dužnost je medijskih kuća da prenose tačne informacije i da se odgovorno odnose prema pitanjima opšteg interesa, od bezbjednosti, preko zdravlja i zaštite okoline, do ekonomije. "Krajnje je vrijeme da medijske kuće počnu razmišljati kao međuzavisni, a ne suprotstavljeni tabor privrednom sektorom", stav je jednog od učesnika diskusije.

"Dovoljno je samo pogledati kako su strukturirane pojedine novine i redakcije. Naprimjer, samo dva novinara prate zbivanja iz kulture, a mnogo više ih prati crnu hroniku", riječi su jednog od panelista. Ozbiljne analize određenih događaja i pitanja izostaju jer novinari "koji moraju napisati tri priče dnevno jednostavno nemaju za to vremena". Osim toga, nemaju ni znanja: "Vlada univerzalno neznanje. Novinari ne znaju koje pitanje treba da postave."

Ozbiljnom istraživačkom novinarstvu posvećuje se malo pažnje i izdvaja malo sredstava. Još uvijek je malo prisutna praksa iz razvijenih zemalja da se za istraživačke tekstove angažuju *freelanceri* (slobodni novinari) i nevladine organizacije. Situacija je pogoršana otkad su prestale pristizati donacije međunarodnih organizacija za istraživačko novinarstvo. Sada samo nekolicina medijskih kuća može sebi priuštiti praksu istraživačkog novinarstva.

Ipak, cijeli je niz primjera dobrih istraživačkih priča, naročito o korupciji, i to u tolikoj mjeri da javnost smatra "kako se protiv korupcije više bore novine nego tužiocu ili policija".

Građani se u sve većem broju obraćaju medijima s informacijama vezanim za navodne slučajeve korupcije. Međutim, ova spremnost može biti opasna s obzirom na to da "svaki izvor ima svoj interes", te su priče o korupciji prečesto ispolitizovane: novine izvještavaju o skandalima koji se dešavaju "na drugoj strani", ali "ne iznose svoj prljavi ves".

Nažalost, izvještavanje o korupciji u medijima općenito nije praćeno odgovarajućim djelovanjem pravnog sistema, tako da akteri u kriminalnim aferama ne samo da ostaju nekažnjeni nego i zadržavaju svoje pozicije ili mandate.

Sve u svemu, međutim, postoji konsenzus da "mediji predstavljaju bolji dio našeg društva".

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

3,3

4.4. U medijskim kućama se promovišu jednake mogućnosti bez obzira na rasu, socijalnu grupu, rod/pol, religiju, invalidnost i starost.

Prema procjenama, deset posto radne snage u medijima u Bosni i Hercegovini čine žene, a devedeset posto muškarci.

Jedan od izuzetaka je javni RTV servis u kojem 67 posto zaposlenih čine žene. Međutim, od ukupnog broja od 14 upravljačkih pozicija samo se na jednoj nalazi žena.

Televizijske stanice za voditelje vijesti angažuju studente budući da je glavni kriterij odabira dobar izgled.

U medijima ne postoji jednak pristup ovim grupama. Osim toga, novinari nisu ni obrazovani da izvještavaju o marginalizovanim grupama. Marginalizovane grupe, poput Roma, nemaju jednaku mogućnost: "sve manjine su ekskomunicirane jer one ne donose novac."

Kako bi se potaklo izvještavanje, u Bosni i Hercegovini je ustanovljena i nagrada za profesionalno izvještavanje o marginalizovanim grupama.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,8

4.5. Novinari i urednici ne praktikuju autocenzuru.

Autocenzura je široko rasprostranjena. Veliki broj novinara vodi računa kako će pisati o vladajućim strankama i političkim elitama. Autocenzura je posebno izražena u privatnim medijima, gdje se mora voditi računa i o interesima vlasnika i oglašivača. Novinari žele sačuvati “glavu, posao i veze”.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,4

4.6. Vlasnici etabliranih glavnih privatnih medija ne miješaju se u uređivačku nezavisnost.

Miješanje vlasnika počinje s izborom urednika, što je njihovo pravo. Ako su vlasnici istovremeno i novinari, oni se miješaju zbog svoje poslovnog backgrounda. Međutim, tamo gdje vlasnici ništa ne znaju o novinarstvu zapošljavaju menadžere koji se brinu o uređivačkoj politici novina. Miješanje vlasnika ne podrazumijeva uvijek osujećivanje profesionalnog integriteta novinara, osim u slučajevima istraživačkih priča gdje interesi oglašivača ili političkih stranaka koje neki mediji podržava mogu biti ugroženi.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	■ ■ ■ ■ ■ ■ ✓ ■ ■ ■
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ✓ ■
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Prosječan rezultat:

1,3

4.7. Novinari i medijske kuće imaju integritet i nisu korumpirani.

Bosna i Hercegovina nalazi se na 93. mjestu (od 180 zemalja) u Indeksu percepcije korupcije Transparency Internationala za 2008. godinu. "Kako možete od novinara očekivati da budu sveci kad vidite gdje se BiH nalazi?", upitao je učesnik panela imajući u vidu ovo rangiranje.

Mnogi mediji ili pojedini novinari optuženi su za primanje mita od političara da pišu ili objavljaju članke o njima u pozitivnom svjetlu. Oni često nisu ni svjesni da to rade predstavlja korupciju. Ovo bi trebalo biti jasno definirano u Kodeksu Savjeta za štampu.

Mediji nisu ništa gori od bilo kojeg drugog segmenta društva, gdje političke stranke služe kao “agencije za zapošljavanje” – ne možete naći posao ako niste član neke stranke. Sistem zapošljavanja članova ili rodbine uhvatio je maha, a primljeni možete biti samo ako pristanete da čítite o tome. Mediji ne mogu ostati izvan tog sistema, niti se mogu posmatrati kao da su izvan njega.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

2,3

4.8. Nivoi plata i općenito uslovi rada novinara i ostalih medijskih praktičara su adekvatni.

U Bosni i Hercegovini postoji kontinuirano nepoštovanje Rezolucije 1636 (2008) Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope kojom je propisano da “novinari imaju odgovarajuće ugovore o radu, uz dovoljnu socijalnu zaštitu, tako da ne kompromoluju svoju nepristrasnost i nezavisnost”.²¹ Društveni i radni status novinara i stanje medijskih sloboda su vrlo usko povezani. Eksplorativni i slabo plaćeni novinari, koji se plaše otkaza, ne mogu biti istinski slobodni i motivisani da se pridržavaju profesionalnih standarda u svom svakodnevnom poslu.

Prema istraživanjima udruženja novinara, novinari su malo ili nedovoljno plaćeni za posao koji obavljaju, pogotovo imajući u vidu radno vrijeme i njihovo obrazovanje. Brojni su zaposlenici medijskih kuća koji rade po više od pet godina na crno, bez zdravstvenog osiguranja ili uplaćivanja doprinosa za penziono-invalidsko osiguranje.

²¹ Parlamentarna skupština Vijeća Evrope, Rezolucija 1636, 2008.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

1,8

4.9. Medijski profesionalci imaju pristup obuci koja nudi formalne programe kvalifikacija, kao i mogućnosti da poboljšaju svoja umijeća.

Postoji adekvatan pristup različitim vidovima obuke u zemlji i иностранству, ali često nema dovoljno zainteresovanosti za njih. Većina novinara i urednika ne želi da pohađa nove vidove obuke iako su takvi programi dostupni. Nevladine organizacije takođe organizuju obuku iz specifičnih oblasti, kao što su izvještavanje o pravima manjina, marginalizovanih grupa, ili o ravnopravnosti polova. Međutim, urednici često ne dopuštaju svojim novinarima da prisustvuju ovim radionicama jer ne žele da izostaju s posla. Takođe, ponekad je prisutan i ignorantski i potcjjenjivački odnos prema ovim oblicima obuke ili temama koje oni obuhvaćaju.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat:

3,3

4.10. Novinari i drugi medijski praktičari organizovani su u sindikate i/ili profesionalna udruženja.

Imamo više od 1.700 novinara organizovanih u pet profesionalnih udruženja. Mnogi slobodni novinari koji rade u "sivoj ekonomiji" nisu organizovani, a sindikati ne pokazuju interes za njih ni za njihove probleme. Samo je oko 15 posto novinara uključeno u sindikalne organizacije. U privatnim medijima sindikalne organizacije skoro da i ne postoje. Kad je riječ o javnim RTV servisima, postoji zajednički sindikat, u čijem članstvu nisu zaposlenici Radio-televizije Republike Srpske, već samo dva emitera sa sjedištem u Federaciji BiH – RTVBiH i RTV Federacije BiH. "Odnosi između FTV-a i BHRT-a toliko su loši da je kontroverzno to što su sindikati bili zajedno", mišljenje je jednog od panelista. U Radio-televiziji Republike Srpske direktor je uspio podijeliti sindikat. Novinari su često zaposleni s neizvjesnim uslovima rada.

Udruženje BH novinari nudi pravnu pomoć zaposlenim u medijima u slučajevima ugrožavanja njihovih radnih prava. Udruženje posjeduje i Liniju za pomoć novinarima, kojoj se medijski zaposlenici mogu obratiti usmeno, pismeno, pa čak i anonimno, u slučaju ugrožavanja njihovih prava.

Rezultati:

Pojedinačni rezultati:

1	Zemlja ne ispunjava ovaj pokazatelj	
2	Zemlja ispunjava samo neke aspekte ovog pokazatelja	
3	Zemlja ispunjava neke aspekte ovog pokazatelja	
4	Zemlja ispunjava većinu aspekata ovog pokazatelja	
5	Zemlja ispunjava sve aspekte ovog pokazatelja	

Prosječan rezultat: 2,8

Prosječan rezultat za Sektor 4: 2,3

UKUPAN REZULTAT ZA BOSNU I HERCEGOVINU: 2,6

Dešavanja u toku proteklih nekoliko godina i pogled u budućnost

Negativni događaji:

1. Javnost u cjelini, a posebno mediji, podijeljena je po etničkim linijama;
2. Entitetski javni emiteri su podijeljeni koliko i političke vođe u entitetima;
3. Više direktnog uplitanja vlasti u uređivačke odluke javnih RTV servisa;
4. Javni RTV servisi Federacije BiH i Republike Srpske koriste se kao propagandni alat u službi vladajućih stranaka;
5. U Republici Srpskoj isplate iz budžeta namijenjene su provladinim medijima;
6. Povećan pritisak na slobodu izražavanja i na profesionalne novinare od strane političara i vjerskih vođa;
7. Snažan uticaj vjerskih ustanova na izvještavanja u pojedinim medijima;
8. Zloupotreba novina za izbore i druge političke aktivnosti njihovih vlasnika;
9. Obnovljen govor mržnje i upotreba jezika nasilja u nekim medijima;
10. Medijski napadi na pojedince;
11. Gubitak povjerenja javnosti u medije;
12. Zastrašivanje novinara od političara i oglašivača, i njihova pojačana autocenzura u strahu od gubljenja posla;
13. Nedostatak solidarnosti među novinarima;
14. Slabi uslovi rada i niske plate za zaposlene u medijima;

15. Sprečavanje novinara da se organizuju u sindikalne organizacije zaposlenih u medijima;
16. Pad tiraža štampanih medija;
17. Zanemarivanje marginalizovanih grupa u medijima.

Pozitivni događaji:

1. Povećan uticaj internetskih medija i društvenih mreža;
2. Jače prisustvo civilnog društva u medijima;
3. Savjet za štampu radi efikasno, a samoregulacija i objavljivanje ispravki postaju praksa u većini štampanih medija;
4. Uspostavljeni informativni web portali traže način da poboljšaju profesionalne standarde i prihvaćaju samoregulaciju;
5. Bolje razumijevanje medijskih sloboda u pravosuđu te manje sudskih odluka o klevetama u medijima zahvaljujući posredničkom angažmanu Savjeta za štampu;
6. Uvođenje rodno osjetljivog rječnika u medijima i pažljivije izvještavanje o djeci i žrtvama zločina;
7. Nevladin sektor vrši pozitivan uticaj na način izvještavanja o ženama, nasilju u porodici i drugim temama od društvene važnosti.

Pogled u budućnost

Pomirenje

1. Nastaviti medijsku kampanju protiv govora mržnje;
2. Mediji bi trebali imati istaknutiju ulogu u procesu pomirenja.

Jačanje novinarske profesije

1. Poboljšati solidarnost među novinarima;
2. Podržati udruženja i sindikate novinara, tako da ih politički moćnici poštuju kao partnere;
3. Učvrstiti zaštitu novinara od etničkog i političkog pritiska;
4. Povećati svjesnost o ravnopravnosti polova;
5. Dopuniti krivične zakone s ciljem da se napadi na novinare karakterišu kao krivično djelo, uz definiciju koja bi se kretala od stvarnog napada do prijetnje, te do sprečavanja novinara/novinarke da završi svoj profesionalni zadatak.

Samoregulacija medija

1. Dodatna promocija kodeksa profesionalnih standarda radi eliminisanja govora mržnje u medijima;
2. Usvojiti unutrašnji kodeks ponašanja u medijskim kućama radi poboljšanja standarda profesionalnog novinarstva;
3. Ohrabrvati internetske portale da učestvuju u procesu samoregulacije saradnjom sa Savjetom za štampu i prihvaćanjem njegovog kodeksa ponašanja.

Javni RTV servisi

1. Izmijeniti legislativu javnih RTV servisa – kako bi u potpunosti odgovarala evropskim standardima i ekonomskom stanju u BiH
2. Osigurati da javni emiteri ispunjavaju svoju funkciju tačnog, nepristrasnog i fer informisanja javnosti;

3. Uspostaviti sistem monitoringa za javne servise, koji bi omogućio redovno izvještavanje o njihovim aktivnostima.

Pristup informacijama

1. Poboljšati zakone o slobodi pristupa informacijama.

Korupcija

1. Nastaviti kampanju protiv korupcije u društvu općenito, a naročito u medijima;
2. Pojačati saradnju između medija i nevladinih organizacija u ovoj oblasti.

Panelisti

Ime	Zanimanje
Srđan Blagovčanin	aktivist antikorupcijskih kampanja
Faruk Borić	glavni i odgovorni urednik političkog magazina
Darko Brkan	aktivist civilnog sektora
Dragana Dardić	aktivistica za ljudska prava
Duljko Hasić	ekonomski stručnjak
Mile Lasić	doktor sociologije
Milkica Milojević	novinarka
Srđan Puhalo	psiholog i istraživač
Goran Stanković	sindikalni aktivist
Radenko Udovičić	medijski stručnjak i istraživač
Radmila Žigić	nevladina aktivistica
Ljiljana Zurovac	aktivistica u regulaciji medija

Izvjestiteljica:

Duška Jurišić

Moderatorica:

Nataša Tešanović

*Ova panel-diskusija je na planini Vlašić u Bosni i Hercegovini,
od 23. do 25. septembra 2011. godine.*

Bilješke:

Bilješke:

Bilješke:

Bilješke:
